

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Διερεύνηση της Ελληνική Νομοθεσίας σε θέματα σχετικά με την
Προστασία και την Ευζωία Ιχθύων»**

Εμμανουήλ Γκαβέλας, Ελένη Δήμου

ΒΟΛΟΣ 2020

«Διερεύνηση της Ελληνική Νομοθεσίας σε θέματα σχετικά με την Προστασία και την Ευζωία Ιχθύων»

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

- 1) **Ελένη Γκολομάζου**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Προστασία – Ευζωία Ιχθύων, Τμήμα Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Επιβλέπουσα**.
- 2) **Παναγιώτα Παναγιωτάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Υδατοκαλλιέργειες, Τμήμα Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.
- 3) **Κωνσταντίνος Πούλος**, Επίκουρος Καθηγητής, Ιχθυοπαθολογία, Τμήμα Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας & Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών, **Μέλος**.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σημαντικός παράγοντας για τη σωστή και εύρυθμη λειτουργία των ιχθυοκαλλιεργειών είναι το νομοθετικό υπόβαθρο που τις διέπει, σε ευρωπαϊκό, αλλά και κρατικό επίπεδο. Αρχικά, πρέπει να σημειωθεί πως το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας αφορά στην αντιμετώπιση των ασθενειών των ιχθύων. Αυτό συμβαίνει γιατί τα ψάρια μέσα στους ιχθυοκλωβούς, όπως και τα ελεύθερα, ζουν και αναπτύσσονται σε κοινό χώρο (θάλασσα, λιμνοθάλασσες, ποτάμια, λίμνες). Έτσι, η μεταφορά των ασθενειών από τον περιβάλλοντα χώρο εντός του ιχθυοκλωβού γίνεται πολύ εύκολα. Ωστόσο, γι' αυτόν τον λόγο έχει δημιουργηθεί το απαραίτητο νομοθετικό πλαίσιο, έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται, αλλά και να προλαμβάνονται γρήγορα και αποτελεσματικά οι ασθένειες. Ένα δεύτερο μεγάλο τμήμα της νομοθεσίας περιλαμβάνει την υγεία και την ευζωία των ιχθύων. Σ' αυτό το τμήμα εντάσσεται η πρόληψη, μέσω είτε αποσυμφόρησης του ιχθυοκλωβού, είτε μέτρων ασφαλείας που λαμβάνονται από το προσωπικό, το οποίο «συναναστρέφεται» τα ψάρια καθημερινώς, είτε μέτρων ασφαλείας κατά τη μεταφορά ζώντων ψαριών, είτε μέσω και άλλων μέτρων που μειώνουν τις πιθανότητες εξάπλωσης μιας ασθένειας σε έναν ιχθυοκλωβό. Μεγάλη σημασία δίνεται, επιπροσθέτως, στην ανάπτυξη των βιολογικών ιχθυοκαλλιεργειών από τη πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν την παραγωγή των ψαριών αυτών. Τα τελευταία χρόνια, η ευρωπαϊκή αγορά έχει στραφεί σε μεγάλο βαθμό στα ψάρια, ως διατροφικό προϊόν, παρότι η υπεραλίευση έχει μειώσει σημαντικά τα ιχθυαποθέματα. Αφού, λοιπόν, περιορίζονται σημαντικά τα άγρια ψάρια, η αγορά στρέφεται περισσότερο στα εκτρεφόμενα, με κυρίαρχη, πλέον, τάση προς τα βιολογικά. Αλλάζοντας, επομένως, οι διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών τα τελευταία χρόνια, αλλάζουν και οι προτιμήσεις τους. Ψάχνουν για καλύτερη ποιότητα προϊόντος, την οποία τα βιολογικά ψάρια την παρέχουν. Γι' αυτόν τον λόγο και η νομοθεσία που αφορά στα βιολογικά ψάρια είναι ιδιαίτερα αυστηρή. Άλλη μία βασική κατηγορία, στην οποία έχει δοθεί έμφαση από νομοθετικής πλευράς, είναι τα ψάρια εργαστηρίου. Με τα ψάρια αυτά γίνονται οι έρευνες σε εργαστήρια, οι οποίες επιτρέπουν στην επιστημονική κοινότητα της ιχθυολογίας να πραγματοποιεί πειράματα και πάνω στα πειράματα αυτά να αναπτύσσεται, να προοδεύει και να εξελίσσεται ο κλάδος των ιχθυοκαλλιεργειών. Αλλά και από τη πλευρά των επιστημόνων να υπάρχει σεβασμός στα ψάρια που χρησιμοποιούνται για έρευνα στα εργαστήρια και σ' αυτό επεμβαίνει η νομοθεσία, δημιουργώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και μεταχείρισης γι' αυτά. Τέλος, σαφώς θα πρέπει να αναφερθεί πως η υπάρχουσα νομοθεσία που σχετίζεται με την εκτροφή ιχθύων, θα πρέπει να ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, να διορθώνονται λάθη ή παραλείψεις και να είναι όσο το δυνατόν πιο κατανοητή, με σκοπό την ποιοτική και ποσοτική αιφορία του σημαντικού για την επιβίωση του, σημαντικού για την επιβίωση του ανθρώπου, κλάδου της ιχθυοκαλλιέργειας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ, ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΙΧΘΥΩΝ, ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΥΓΕΙΑΣ-ΕΥΖΩΙΑΣ ΙΧΘΥΩΝ, ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ, ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΨΑΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Υδατοκαλλιέργειες - Ιχθυοκαλλιέργειες.....	1
1.2. Σκοπός.....	3
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	4
2.1. Γενικά.....	4
2.2. Κατηγορίες νομοθεσίας εκτρεφόμενων ιχθύων	4
2.3. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα - νομοθετικές πράξεις.....	4
2.3.1. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.....	4
2.3.2. Ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις.....	5
3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΚΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ ΙΧΘΥΩΝ	6
3.1. Νομοθεσία για ασθένειες ιχθύων	6
3.1.1. Ευρωπαϊκή Ένωση	6
3.1.2. Ελλάδα	10
3.2. Νομοθεσία για υγεία και ευζωία ιχθύων	15
3.2.1. Ευρωπαϊκή Ένωση.....	15
3.2.2. Ελλάδα	22
3.3. Νομοθεσία για βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια.....	22
3.3.1. Γενικά.....	22
3.3.2. Ευρωπαϊκή Ένωση	23
3.3.3. Ελλάδα	25
3.4. Ψάρια εργαστηρίου	25
4. ΣΥΝΟΨΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	31
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	34
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	36
7. ABSTRACT	38

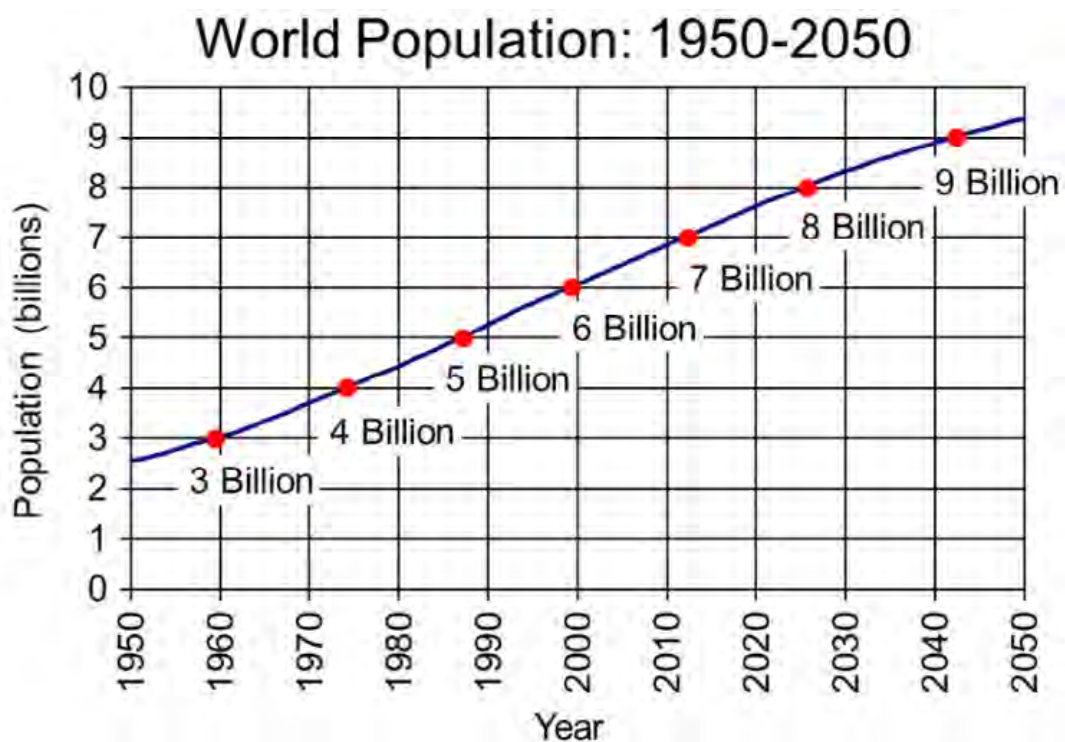
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Υδατοκαλλιέργειες - Ιχθυοκαλλιέργειες

Με τον όρο «Υδατοκαλλιέργειες» εννοούμε τις προσπάθειες εκείνες του ανθρώπου που αφορούν στην εκτροφή ή καλλιέργεια υδρόβιων οργανισμών, εφαρμόζοντας τεχνικές που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγής των οργανισμών αυτών, συγκριτικά με τη φυσική παραγωγική ικανότητα του περιβάλλοντος, ενώ οι οργανισμοί αυτοί, μέχρι και την αλίευσή τους, παραμένουν στην ιδιοκτησία ενός ή περισσοτέρων φυσικών ή νομικών προσώπων σε όλα τα στάδια της εκτροφής ή της καλλιέργειας. Ειδικά, η εκτροφή ιχθύων ανήκει στις υδατοκαλλιέργειες, ενώ διαχωριζόμενη από τα υπόλοιπα θαλάσσια είδη, ορίζεται ως «Ιχθυοκαλλιέργεια».

Η σημασία των ιχθυοκαλλιεργειών είναι ιδιαίτερη, αφού αποτελεί πηγή τροφής για τον άνθρωπο και παίζει σημαντικό ρόλο στη βελτίωση των φυσικών αποθεμάτων των ψαριών.

Οι ιχθυοκαλλιέργειες, δεδομένης της συνεχούς αύξησης του πληθυσμού της Γης και με τις δυνατότητες της αλιείας να έχουν φτάσει στο μέγιστο σημείο της απόδοσής τους (υπεραλίευση), αποτελούν και θα αποτελέσουν μια σημαντική πηγή τροφής στα επόμενα χρόνια.

Σχήμα 1.1 Πληθυσμός της Γης ανά δεκαετία (Πηγή: U.S. Census Bureau)

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα (Σχήμα 1.1), ο πληθυσμός της Γης έχει διπλασιαστεί τα τελευταία 50 χρόνια με προβλεπόμενη αυξητική τάση τις επόμενες δεκαετίες. Παράλληλα, είναι γεγονός ότι έχει αυξηθεί και η κατανάλωση ιχθύων. Παρόλο που οι τεχνικές αλιείας έχουν εξελιχθεί, τα ιχθυαποθέματα συνεχίζουν να μειώνονται ραγδαία, αφού λόγω της εντατικής αλιείας (υπεραλίευση) σε παγκόσμια κλίμακα, αλιεύονται περισσότερα ψάρια από όσα μπορούν να αναπαραχθούν. Είναι επίσης γεγονός, πως η εντατική αλιεία, πρακτική που οδηγεί στην υπεραλίευση και την καταστροφή του θαλάσσιου οικοσυστήματος, απομακρύνει ολοένα και περισσότερο το υγιές και ασφαλές ψάρι από το πιάτο μας, αλλά και από το φυσικό του περιβάλλον. Η **ιχθυοκαλλιέργεια**, ως πρακτική, αναπτύχθηκε με σκοπό αφενός να καλύψει το κενό από τη μείωση μεγάλου μέρους του πληθυσμού πολλών ειδών ιχθύων, ως αποτέλεσμα της εντατικής αλιείας και αφετέρου να προσφέρει στον καταναλωτή φρέσκο, υγιές, εύγευστο, υψηλής θρεπτικής αξίας και διαθέσιμο σε προσιτή τιμή προϊόν διατροφής, ως ελεγχόμενη διαδικασία. Σύμφωνα με τον FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), οι υδατοκαλλιέργειες είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος παραγωγικός τομέας τροφίμων (πρωτογενούς παραγωγής) στον κόσμο. Στην Ελλάδα εκτρέφονται αρκετά είδη ψαριών.

Η παραγωγή ιχθύων από ιχθυοκαλλιέργειες, στην Ελλάδα, εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980 και μόλις το 1987 έφτανε τους 3.000 τόνους, ενώ μέχρι το 2007, αυξήθηκε στους 113.000 τόνους. Τα κυριότερα εκτρεφόμενα είδη στα γλυκά νερά είναι η ιριδιζούσα πέστροφα *Oncorhynchus mykiss* και αφορά στο 80% περίπου της συνολικής παραγωγής, τα χέλια, ο κοινός κυπρίνος, ο σολομός, ο κέφαλος και μια μικρή παραγωγή οξύρρυγχου και γουλιανού. Συνολικά, στην Ελλάδα λειτουργούν 114 μονάδες με ετήσια παραγωγή 2.908 τόνων. Ειδικότερα, λειτουργούν 88 μονάδες πεστροφοκαλλιεργιών κυρίως στην Ήπειρο, 2-3 μονάδες στην Δ. Μακεδονία και ένα εκκολαπτήριο στα Ιωάννινα όπου εκτρέφεται ο κοινός κυπρίνος *Cyprinus carpio* και στο οποίο εκκολαπτήριο πραγματοποιήθηκε για λίγο χρονικό διάστημα η αναπαραγωγή και εκτροφή οξύρρυγχων (από το 2002 έως το τέλος της δεκαετίας).

Όσον αφορά στα ευρύαλα είδη της τσιπούρας και του λαυρακιού, η Ελλάδα κατάφερε να παράγει το 58% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής. Παρόλο που αυτά τα δύο είδη ιχθύων έχουν την τάση να υπερπαράγονται με αποτέλεσμα τη συνεχή διάθεσή τους στις αγορές και τη σταδιακή πτώση των τιμών διάθεσής τους, η ιχθυοκαλλιέργεια παρουσιάζει μια συνεχή ανάπτυξη (Ετήσια Έκθεση ΣΕΘ, 2019).

Η ελληνική ετήσια παραγωγή που υπερέβη τους 100.000 τόνους νωπών ψαριών και τα 400.000.000 γόνου, ανέβασε την ελληνική ιχθυοκαλλιέργεια στο βάθρο της 1^{ης} θέσης στην παραγωγή θαλάσσιων ιχθύων στη Μεσόγειο, αλλά και παγκοσμίως, αν εξαιρεθεί η παραγωγή σολομού στη Βόρεια Ευρώπη (αν και προσφάτως τα πρωτεία κατέχει τρίτη χώρα). Τα ψάρια των ελληνικών ιχθυοκαλλιεργιών που εξάγονται, κυριαρχώντας στις ευρωπαϊκές και αμερικανικές αγορές, συμβάλλουν σημαντικά στην εθνική οικονομία και στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας μας, ενώ στηρίζουν και αναζωογονούν τον κοινωνικοοικονομικό ιστό, ιδίως των απομακρυσμένων και παραμεθόριων περιοχών που διαθέτουν περιορισμένες εναλλακτικές δυνατότητες ανάπτυξης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2019).

Ως συνέπεια της ύπαρξης ιχθυοκαλλιεργιών, προέκυψε η ανάγκη θεσμοθέτησης συγκεκριμένων κανόνων καλλιέργειας και εκτροφής ψαριών, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, με στόχο να παράγονται θρεπτικά προϊόντα στην υψηλότερη δυνατή ποιότητα, πάντα με σεβασμό στο περιβάλλον.

1.2. Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση και παρουσίαση των νόμων που διέπουν την προστασία και την ευζωία εκτρεφόμενων ιχθύων στην Ευρώπη και κατ' επέκταση στην Ελλάδα, ως μοναδικό γνώμονα ανάπτυξης καλλιέργειας, εκτροφής και παραγωγής υγιών ιχθύων, σε ελεγχόμενο και ασφαλές περιβάλλον.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1. Γενικά

Η μεθοδολογία που ακολουθείται στην παρούσα εργασία περιλαμβάνει, αφενός την κατάταξη των νόμων που αφορούν στα εκτρεφόμενα ψάρια (κατά τη διάρκεια εκτροφής τους) σε διακριτές κατηγορίες και αφετέρου τη με χρονολογική σειρά παράθεση των θεσμοθετημένων κανόνων, τόσο των ευρωπαϊκών, όσο και των ελληνικών κι αυτό γιατί η νομοθεσία της Ελλάδας πρέπει να συμμορφώνεται και να συμβαδίζει με την αντίστοιχη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού η χώρα μας είναι ενταγμένη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως κράτος-μέλος της.

2.2.Κατηγορίες νομοθεσίας εκτρεφόμενων ιχθύων

Οι νόμοι για τα εκτρεφόμενα ψάρια αναφέρονται στις εξής κατηγορίες :

- ❖ Ασθένειες ιχθύων
- ❖ Υγεία και ευζωία ιχθύων
- ❖ Βιολογικά ψάρια
- ❖ Ψάρια εργαστηρίου

2.3. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα - νομοθετικές πράξεις

Για λόγους δεοντολογίας και κατανόησης των αναφερομένων στην παρούσα εργασία ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων, θεωρείται απαραίτητο να αναφερθούν αφενός τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου οι κατηγορίες των ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων, καθώς κάποιες από αυτές έχουν δεσμευτικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα, ως προς την εφαρμογή τους από τα κράτη-μέλη και άλλες όχι.

2.3.1. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα

Η διεκπεραίωση των εργασιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιείται με τα εξής θεσμικά της όργανα :

- Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

τα οποία, μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων τους, έχουν την ευθύνη της προετοιμασίας, της έγκρισης και της ψήφισης της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, η οποία υπερισχύει της αντίστοιχης εθνικής, σε περιπτώσεις διαφωνίας - σύγκρουσης. (http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument)

2.3.2. Ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις

Οι συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θέτουν στόχους, οι οποίοι επιτυγχάνονται με διαφόρων ειδών νομοθετικές πράξεις που είναι οι εξής :

- Κανονισμοί: Δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις, των οποίων η εφαρμογή είναι υποχρεωτική για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ
- Οδηγίες: Νομοθετικές πράξεις, οι οποίες ορίζουν ένα στόχο που πρέπει να επιτευχθεί από όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ, αλλά κάθε κράτος-μέλος αποφασίζει τον τρόπο επίτευξης του στόχου
- Αποφάσεις: Ισχύουν άμεσα και είναι δεσμευτικές νομοθετικές πράξεις μόνο για εκείνους προς τους οποίους απευθύνονται (π.χ. ένα κράτος-μέλος, μία εταιρία κ.ά.)
- Συστάσεις: Εκδίδονται από την ΕΕ, για γνωστοποίηση απόψεών της επί διαφόρων θεμάτων, υποδεικνύοντας έναν τρόπο δράσης, όμως δεν είναι δεσμευτικές ούτε επιβάλλουν στους αποδέκτες κάποια νομική υποχρέωση.
- Γνώμες: Εκδίδονται κι αυτές από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ως έκφραση μιας άποψης, χωρίς δεσμεύσεις και νομικές υποχρεώσεις για τους αποδέκτες. (https://europa.eu/european-union/index_el)

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΚΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ ΙΧΘΥΩΝ

3.1. Νομοθεσία για ασθένειες ιχθύων

3.1.1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι νομοθετικές πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρατίθενται παρακάτω με χρονική σειρά, ισχύουν και στην Ελλάδα, ως κράτος-μέλος της ΕΕ και δημιουργούν δεσμεύσεις και υποχρεώσεις, κατά τα αναφερθέντα στο υποκεφάλαιο 2.3.2. της παρούσας (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>, https://ec.europa.eu/info/index_el).

- **Οδηγία 82/894/ΕΟΚ** του Συμβουλίου, στις **21-12-1982**, για την κοινοποίηση των ασθενειών των ζώων μέσα στην Κοινότητα.
- **Οδηγία 91/67/ΕΟΚ**, σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν και προϊόντα υδατοκαλλιέργειας.
- **92/532/ΕΟΚ**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **19-11-1992**, για τον καθορισμό των σχεδίων δειγματοληψίας και των διαγνωστικών μεθόδων ανίχνευσης και επιβεβαίωσης ορισμένων ασθενειών των ψαριών. Καταργήθηκε από την 2001/183/ΕΚ Απόφαση της Επιτροπής, στις **22-02-2001**, όπως είχε τροποποιηθεί η οδηγία 91/67/ΕΟΚ.
- **Οδηγία 93/53/ΕΟΚ**: ορίζει ότι δειγματοληψίες και εργαστηριακοί έλεγχοι για την ύπαρξη ασθενειών του καταλόγου I και του καταλόγου II, που ορίζονται στο παράρτημα Α της οδηγίας 91/67/ΕΟΚ, πρέπει να διενεργούνται με τη βοήθεια των μεθόδων που καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 της οδηγίας 91/67/ΕΟΚ. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφος 2 και του άρθρου 6 της οδηγίας 93/53/ΕΟΚ, όλες οι εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται στην ίδια λεκάνη απορροής ή στην ίδια παράκτια ζώνη όπου βρίσκεται κάποια εκμετάλλευση για την οποία υπάρχουν υπόνοιες ή και βεβαιότητα ότι είναι μολυσμένη με τον ιό της λοιμώδους αναιμίας του σολομού (ΛΑΣ), πρέπει να τίθενται υπό επίσημη επιτήρηση. Πρέπει να θεσπίζονται τα κριτήρια καθορισμού ζωνών και εντεταλμένης επιτήρησης.
- **Κανονισμός 2309/93/ΕΟΚ**: Σύσταση επιτροπής κτηνιατρικών φαρμάκων και αξιολόγησης φαρμακευτικών προϊόντων.
- **94/886/ΕΚ**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **21-12-1994**, σχετικά με την κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση για τη λειτουργία του κοινοτικού εργαστηρίου αναφοράς για ορισμένες ασθένειες ιχθύων.
- **Οδηγία 95/22/ΕΚ** του Συμβουλίου, στις **22-06-1995**, για την τροποποίηση της Οδηγίας 91/67/ΕΟΚ, σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τη διάθεση στην αγορά ζώων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.
- **96/240/ΕΚ**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **05-02-1996**, για τροποποίηση της Απόφασης 92/532/ΕΟΚ για τον καθορισμό των σχεδίων δειγματοληψίας και

των διαγνωστικών μεθόδων ανίχνευσης και επιβεβαίωσης ορισμένων ασθενειών των ψαριών.

- **96/717/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **29-11-1996**, σχετικά με την κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση για τη λειτουργία του κοινοτικού εργαστηρίου αναφοράς για ορισμένες ασθένειες ιχθύων.
- **96/721/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **29-11-1996**, σχετικά με την κοινή χρηματοδοτική ενίσχυση για τη λειτουργία του κοινοτικού εργαστηρίου αναφοράς για τον έλεγχο των θαλασσιών βιοτοξινών.
- **Οδηγία 98/45/EK** του Συμβουλίου, στις **24-06-1998**, για τροποποίηση της Οδηγίας 91/67/ΕΟΚ σχετικά με τους όρους του υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τη διάθεση στην αγορά ζώων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.
- **1999/567/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **27-07-1999**, για τη θέσπιση υποδείγματος πιστοποιητικού που αναφέρεται στο άρθρο 16, §1 της Οδηγίας 91/67/ΕΟΚ.
- **2001/183/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **22-02-2001**, για τον καθορισμό των τεχνικών δειγματοληψίας και των διαγνωστικών μεθόδων για την ανίχνευση και τη διαπίστωση ορισμένων ασθενειών ψαριών, καθώς και για την κατάργηση της Απόφασης 92/532/ΕΟΚ.
- **2001/288/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **03-04-2001**, για τροποποίηση της οδηγίας 93/53/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση στοιχειωδών κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση ορισμένων νόσων ψαριών.
- **Οδηγία 2001/82/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **06-11-2001**, περί κοινοτικού κώδικα για τα κτηνιατρικά φάρμακα.
- **2002/304/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **19-04-2002**, για έγκριση των προγραμμάτων με στόχο την απόκτηση του καθεστώτος των εγκεκριμένων ζωνών και εκμεταλλεύσεων σε μη εγκεκριμένες ζώνες όσον αφορά μία ή περισσότερες από τις νόσους των ψαριών της ιογενούς αιμορραγικής σηψαιμίας (ΙΑΣ) και της λοιμώδους αιματοποιητικής νέκρωσης (ΛΑΝ).
- **2002/788/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **10-10-2002**, για τροποποίηση της οδηγίας 82/894/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοποίηση των ζωικών ασθενειών εντός της Κοινότητας.
- **Κανονισμός 2371/2002** του Συμβουλίου, στις **20-12-2002**, που αποτελεί Κανονισμό-πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τον οποίο, καλύπτονται δραστηριότητες διατήρησης, διαχείρισης και εκμετάλλευσης έμβιων υδρόβιων πόρων, η υδατοκαλλιέργεια και η μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, σε κάθε περίπτωση που οι δραστηριότητες αυτές ασκούνται στο έδαφος των κρατών μελών ή στα ύδατα της Κοινότητας ή από αλιευτικά σκάφη των κρατών μελών ή από υπηκόους των κρατών μελών.
- **2003/466/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **13-06-2003**, για θέσπιση κριτηρίων για τον καθορισμό ζωνών και την εντεταλμένη επιτήρηση μετά από υπόνοιες για την ύπαρξη ή επιβεβαίωση της ύπαρξης λοιμώδους αναιμίας του σολομού (ΛΑΣ).

- **2003/634/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **28-08-2003**, για έγκριση προγραμμάτων με στόχο την απόκτηση του καθεστώτος των εγκεκριμένων ζωνών και των εγκεκριμένων εκμεταλλεύσεων σε μη εγκεκριμένες ζώνες όσον αφορά την ιογενή αιμορραγική σηψαιμία (ΙΑΣ) και τη λοιμώδη αιματοποιητική νέκρωση (ΛΑΝ) στα ψάρια.
- **2003/858/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **21-11-2003**, σχετικά με τον καθορισμό των όρων υγειονομικού ελέγχου και των απαιτήσεων πιστοποίησης για τις εισαγωγές ζώντων ψαριών, των αυγών και των γαμετών τους που προορίζονται για καλλιέργεια και ζώντων ψαριών υδατοκαλλιέργειας και των προϊόντων τους που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση.
- **Οδηγία 2004/28/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί κοινοτικού κώδικα για τα κτηνιατρικά φάρμακα.
- **2004/328/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **05-04-2004**, για τροποποίηση των παραρτημάτων I και II της απόφασης 2003/634/EK για την έγκριση προγραμμάτων με σκοπό την απόκτηση του καθεστώτος εγκεκριμένων ζωνών και εγκεκριμένων εκμεταλλεύσεων σε μη εγκεκριμένες ζώνες όσον αφορά την ιογενή αιμορραγική (ΚΕΕ) και της λοιμώδους αιματοποιητικής νέκρωσης (ΛΑΝ) στα ψάρια.
- **Κανονισμός (ΕΚ) υπ' αρ. 726/2004** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **31-03-2004** (ΕΕ υπ' αρ. L 136 στις 30-4-2004 σελ. 1), για τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης άδειας και εποπτείας όσον αφορά τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη και για κτηνιατρική χρήση και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων.
- Όλες οι επιχειρήσεις έχουν πιστοποιημένα συστήματα Καλής Παραγωγικής και Υγιεινής Πρακτικής όπως υποχρεώνονται από την νομοθεσία **(ΕΚ) 852/2004** και τα οποία επιτηρούνται και πιστοποιούνται από εγκεκριμένους φορείς,
- Οι επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και οι εγκεκριμένες εγκαταστάσεις μεταποίησης υποχρεούνται να εφαρμόζουν ορθές υγιεινές πρακτικές, σύμφωνες με τους κανόνες των άρθρων 7, 8 ή 9 του κανονισμού **(ΕΚ) 852/2004** κατάλληλες για τη σχετική δραστηριότητα, με σκοπό την πρόληψη της εισαγωγής και της διάδοσης ασθενειών.
- **2005/176/EK:** Απόφαση της Επιτροπής, στις **01-03-2005**, για τον καθορισμό της κωδικοποιημένης μορφής και των κωδικών, όσον αφορά στη γνωστοποίηση ασθενειών ζώων σύμφωνα με την οδηγία 82/894/ΕΟΚ του Συμβουλίου.
- **Κανονισμός (ΕΚ) υπ' αρ. 206/2005** της Επιτροπής, στις **04-02-2005**, για την επιβολή οριστικών μέτρων διασφάλισης κατά των εισαγωγών σολομού εκτροφής.
- **Κανονισμός (ΕΚ) υπ' αρ. 2074/2005** της Επιτροπής, στις **05-12-2005**, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής για ορισμένα προϊόντα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 853/2004 και για την οργάνωση επίσημων ελέγχων βάσει των κανονισμών (ΕΚ) αρ. 854/2004 και (ΕΚ) αρ. 882/2004, για την παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΚ) αρ. 852/2004 και για τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αρ. 853/2004 και (ΕΚ) αρ. 854/2004.

- **Οδηγία 2006/88/EK** του Συμβουλίου, στις **24-10-2006**, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και για την πρόληψη και καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων.
- **2007/570/EK**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **20-08-2007**, για τροποποίηση της Απόφασης 2003/634/EK για την έγκριση προγραμμάτων με στόχο την απόκτηση του καθεστώτος των εγκεκριμένων ζωνών και των εγκεκριμένων εκμεταλλεύσεων σε μη εγκεκριμένες ζώνες όσον αφορά την ιογενή αιμορραγική σηψαιμία (ΙΑΣ) και τη λοιμώδη αιματοποιητική νέκρωση (ΛΑΝ) στα ψάρια.
- **2008/650/EK**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **30-07-2008**, για τροποποίηση της οδηγίας 82/894/ΕΟΚ για την κοινοποίηση των ασθενειών των ζώων μέσα στην Κοινότητα, προκειμένου να συμπεριληφθούν ορισμένες ασθένειες στον κατάλογο των ασθενειών υποχρεωτικής δήλωσης και να διαγραφεί η εντεροϊογενής εγκεφαλομυελίτιδα από τον εν λόγω κατάλογο.
- **2008/755/EK**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **24-09-2008**, για τροποποίηση της Απόφασης 2005/176/EK για τον καθορισμό της κωδικοποιημένης μορφής και των κωδικών όσον αφορά τη γνωστοποίηση των ασθενειών των ζώων σύμφωνα με την οδηγία 82/894/ΕΟΚ του Συμβουλίου.
- **Κανονισμός (ΕΚ) 1251/2008** της Επιτροπής, στις **12-12-2008**, για εφαρμογή της οδηγίας 2006/88/EK του Συμβουλίου όσον αφορά τους όρους και τις απαιτήσεις πιστοποίησης για τη διάθεση στην αγορά και την εισαγωγή ζώων υδατοκαλλιέργειας και προϊόντων τους στην Κοινότητα, καθώς και για την κατάρτιση καταλόγου ειδών-φορέων.
- **1069/2009/EK**: Απόφαση Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, στις **21-10-2009**, περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του 1774/2002/EK (κανονισμός για ζωικά υποπροϊόντα).
- **2010/221/EK**: Απόφαση της Επιτροπής, στις **15-04-2010**, για έγκριση εθνικών μέτρων με σκοπό τον περιορισμό του αντικτύπου ορισμένων ασθενειών σε ζώα υδατοκαλλιέργειας και άγρια υδρόβια ζώα σύμφωνα με το άρθρο 43 της οδηγίας 2006/88/EK του Συμβουλίου.
- **Κανονισμός (ΕΕ) αρ. 346/2010** της Επιτροπής, στις **15-04-2010**, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αρ. 1251/2008 όσον αφορά τις απαιτήσεις για τη διάθεση στην αγορά και την εισαγωγή αποστολών ζώων υδατοκαλλιέργειας που προορίζονται για κράτη μέλη ή μέρη αυτών τα οποία διαθέτουν εθνικά μέτρα που έχουν εγκριθεί με την απόφαση 2010/221/ΕΕ.
- **Κανονισμός (ΕΕ) αρ. 528/2012** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **22-05-2012**, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων.
- **Εκτελεστική οδηγία 2014/22/ΕΕ** της Επιτροπής, στις **13-02-2014**, για τροποποίηση του παραρτήματος IV της οδηγίας 2006/88/EK του Συμβουλίου όσον αφορά την λοιμώδη αναιμία του σολομού (ΛΑΣ).
- **Κανονισμός (ΕΕ) 2018/455** της Επιτροπής, στις **16-03-2018**, για τον καθορισμό πρόσθετων αρμοδιοτήτων και καθηκόντων για το εργαστήριο αναφοράς της

Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις νόσους των ιχθύων και των καρκινοειδών και για την τροποποίηση του παραρτήματος VII του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

- **Κανονισμός 2019/6/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **11-12-2018**, για τα κτηνιατρικά φάρμακα και για την κατάργηση της οδηγίας 2001/82/ΕΚ.
- **Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2019/627** της Επιτροπής, στις **15-3-2019**, περί καθορισμού ενιαίων πρακτικών ρυθμίσεων για τη διενέργεια των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/625 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 2074/2005 της Επιτροπής όσον αφορά τους επίσημους ελέγχους.
- **Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/1194** της Επιτροπής, στις **05-07-2019**, σχετικά με τον προσδιορισμό της 4-tert-βουτυλοφαινόλης (PTBP) ως ουσίας που προκαλεί πολύ μεγάλη ανησυχία σύμφωνα με το άρθρο 57 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Σημείωση : Υπάρχουν, επιπλέον και άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, οι οποίες αναφέρονται σε τροποποιήσεις αποφάσεων και κανονισμών που αφορούν σε περιορισμένο αριθμό χωρών εντός ΕΕ, καθώς και σε αλιευτικές συμπράξεις μεταξύ ΕΕ και χωρών ΕΟΧ [Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος, ο οποίος δημιουργήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1994, για να επεκτείνει την ισχύ των διατάξεων της ΕΕ για την εσωτερική αγορά της (Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά) στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ). Στον ΕΟΧ (Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος) ανήκουν η Νορβηγία, η Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Η Ελβετία είναι μέλος της ΕΖΕΣ αλλά δεν συμμετέχει στον ΕΟΧ, παρά μόνο με διμερείς συμφωνίες με την ΕΕ, με διαφορετικό περιεχόμενο από την συμφωνία του ΕΟΧ. Η ΕΕ και οι εταίροι του ΕΟΧ (Νορβηγία και Ισλανδία) συνδέονται επίσης με μια σειρά από «βόρειες πολιτικές» και μέσω φόρουμ που επικεντρώνονται στις ταχέως εξελισσόμενες βόρειες περιοχές της Ευρώπης και στην περιοχή της Αρκτικής στο σύνολό της]. (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north>), (https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%A7%CF%8E%CF%81%CE%BF%CF%82)

3.1.2. Ελλάδα

- Πέραν των παραπάνω αναφερθέντων νομοθετικών πράξεων της ΕΕ, στις οποίες η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να συμμορφώνεται, με βάση την ελληνική νομοθεσία **επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται μόνο εμβόλια εγκεκριμένα,**

σύμφωνα με την υπ' αρ. **282371/2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση(ΚΥΑ)-ΦΕΚ731/Β/16-6-2006**, Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας προς την αντίστοιχη κοινοτική στον τομέα της παραγωγής και της κυκλοφορίας των κτηνιατρικών φαρμάκων, σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 2001/82/ΕΚ και 2004/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί κοινοτικού κώδικα για τα κτηνιατρικά φάρμακα» και τον κανονισμό (ΕΚ) υπ' αρ. 726/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 (ΕΕ υπ' αρ. L 136 της 30.4.2004 σελ. 1), για τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης άδειας και εποπτείας, όσον αφορά στα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη και για κτηνιατρική χρήση, αλλά και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων».

- Επίσης, στην **ΚΥΑ 282371/2006**, αναφέρεται ότι:
 - α. Απαγορεύεται ο εμβολιασμός κατά των εξωτικών ασθενειών που περιλαμβάνονται στο σχετικό παράρτημα, εκτός εάν ο εμβολιασμός αυτός εγκριθεί.
 - β. Απαγορεύεται ο εμβολιασμός κατά των μη εξωτικών ασθενειών που περιλαμβάνονται στο σχετικό παράρτημα, σε οποιαδήποτε τμήματα του εδάφους της χώρας, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως απαλλαγμένα από τις εν λόγω ασθένειες, ή καλύπτονται από προγράμματα επίβλεψης και εξάλειψης. Με απόφαση της αρμόδιας κεντρικής Διεύθυνσης της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μπορεί να επιτρέπεται ο εμβολιασμός αυτός σε μέρη της χώρας που δεν έχουν χαρακτηριστεί ως απαλλαγμένα από τις εν λόγω ασθένειες ή στα οποία ο εμβολιασμός εντάσσεται σε προγράμματα εξάλειψης.
- Το **Π.Δ. 28/2009 (ΦΕΚ 46/Α'/16.3.2009)**, περί “Απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων, το οποίο ψηφίστηκε σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου και 2008/53/ΕΚ της Επιτροπής, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων, όπου, μεταξύ άλλων, αναφέρει και τα εξής:
 - **Άρθρο 1 (Άρθρο 1 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Αντικείμενο:
 - γ) τα ελάχιστα μέτρα ελέγχου που εφαρμόζονται στην περίπτωση υπόνοιας ή εστίας ορισμένων ασθενειών σε υδρόβια ζώα, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου της 24/10/2006 (ΕΕ υπ' αρ. L 328 της 24.11.2006 σελ. 14 και το διορθωτικό αυτής ΕΕ υπ' αρ. L 140 της 1.6.2007 σελ. 59) και 2008/53/ΕΚ της Επιτροπής της Ε.Ε. (ΕΕ υπ' αρ. L 117 της 1.5.2008 σελ. 27).
 - **Άρθρο 4 (Άρθρο 4 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)**
 - §3. Σε κάθε επιχείρηση παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και σε κάθε εγκατεστημένη εγκατάσταση μεταποίησης χορηγείται ένας μοναδικός κωδικός αριθμός κτηνιατρικής άδειας.

- **Άρθρο 7 (Άρθρο 7 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Επίσημοι έλεγχοι:

§1. Οι αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές της χώρας διεξάγουν τους επίσημους ελέγχους των επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αρ. 882/2004.

§2. Οι επίσημοι έλεγχοι που προβλέπονται στην παράγραφο 1 συνίστανται τουλάχιστον σε τακτικές επιθεωρήσεις, επισκέψεις, ελέγχους και, κατά περίπτωση, δειγματοληψίες, για κάθε επιχείρηση παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο που προκαλεί η επιχείρηση παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και η εγκεκριμένη εγκατάσταση επεξεργασίας όσον αφορά τη μόλυνση με ασθένειες και τη διάδοση ασθενειών. Συστάσεις σχετικά με τη συχνότητα των εν λόγω ελέγχων, ανάλογα με την υγειονομική κατάσταση κάθε συγκεκριμένης ζώνης ή διαμερίσματος, καθορίζονται στο μέρος Β του παραρτήματος ΙΙΙ.

- **Άρθρο 8 (Άρθρο 8 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Υποχρεώσεις τήρησης μητρώου – Ιχθυλασιμότητα:

§1. Οι επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας που έχουν αδειοδοτηθεί, υποχρεούνται να τηρούν αρχεία με αναλυτικές πληροφορίες για:

α) όλες τις μετακινήσεις των ζώων υδατοκαλλιέργειας και των προϊόντων τους, προς και από την εκμετάλλευση ή την περιοχή καλλιέργειας μαλακίων.

β) τη θνησιμότητα σε κάθε επιδημιολογική μονάδα ανάλογα με τον τύπο παραγωγής και

γ) τα αποτελέσματα του συστήματος εποπτείας της υγείας των ζώων βάσει των κινδύνων που προβλέπονται στο άρθρο 10.

- **Άρθρο 11 (Άρθρο 11 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Πεδίο εφαρμογής:

§1. Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται μόνο για τις ασθένειες οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙV μέρος ΙΙ και για τα είδη που προσβάλλονται από αυτές, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά.

Οι μεταφορείς ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα πρόληψης των ασθενειών, έτσι ώστε να μην υπάρξει αλλαγή του υγειονομικού καθεστώτος των μεταφερόμενων ψαριών και, επομένως, να μειώνεται ο κίνδυνος διάδοσης ασθενειών. Επίσης, να μεταφέρουν τα ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας, υπό συνθήκες που δεν τροποποιούν το υγειονομικό τους καθεστώς ούτε θέτουν σε κίνδυνο το υγειονομικό καθεστώς, αφενός του τόπου προορισμού και αφετέρου, των τόπων διαμετακόμισης, αν υπάρχουν και τόποι διαμετακόμισης. Τυχόν ανταλλαγές υδάτων, κατά τη μεταφορά, απαγορεύεται να πραγματοποιούνται στο φυσικό περιβάλλον. Επιτρέπεται να πραγματοποιούνται μόνο στους ειδικούς χώρους υποδοχής των επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και των υπονόμων των πόλεων που διαθέτουν βιολογικό σύστημα επεξεργασίας λυμάτων, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο το υγειονομικό

καθεστώς των ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας που μεταφέρονται ούτε των υδρόβιων ζώων που ενδέχεται να βρίσκονται στο χώρο της ανταλλαγής υδάτων ούτε και των υδρόβιων ζώων που μπορεί να υπάρχουν στον τόπο προορισμού.

Τα ζώντα ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας, τα οποία ανήκουν σε είδη ευπαθή σε μία ή περισσότερες από τις μη εξωτικές ασθένειες που αναφέρονται στα σχετικά παραρτήματα, τα οποία διατίθενται στην αγορά για μεταποίηση στο έδαφος της χώρας ή σε άλλο κράτος μέλος ή σε ζώνη ή διαμέρισμα που έχει χαρακτηριστεί ως απαλλαγμένο από τις ασθένειες αυτές, μπορούν να αποθηκεύονται προσωρινά στον τόπο μεταποίησης, μόνον αν προέρχονται από το έδαφος της χώρας ή άλλου κράτους μέλους ή ζώνη ή διαμέρισμα που έχει χαρακτηριστεί ως απαλλαγμένο από τη συγκεκριμένη ασθένεια, ή παραμένουν προσωρινά σε κέντρα αποστολής, καθαρισμού ή παρόμοιες επιχειρήσεις που διαθέτουν εξοπλισμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που αδρανοποιεί τους εν λόγω παθογόνους παράγοντες ή που υποβάλλουν τα υγρά απόβλητα σε άλλου είδους επεξεργασία για τη μείωση του κινδύνου διάδοσης ασθενειών στα φυσικά ύδατα, σε αποδεκτό επίπεδο.

- **Άρθρο 24 (Άρθρο 26 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Εθνική κοινοποίηση:

§1. Όταν υπάρχουν υπόνοιες για την εμφάνιση ασθένειας που περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV μέρος II ή την επιβεβαιωμένη εμφάνιση τέτοιας ασθένειας σε υδρόβια ζώα ή την αυξημένη θνησιμότητα σε ζώα υδατοκαλλιέργειας, υποχρεούται ο καθένας να τις αναφέρει αμέσως σε οιαδήποτε κτηνιατρική αρχή της χώρας για περαιτέρω έρευνες.

- **Άρθρο 40 (Άρθρο 42 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)** Πρόσθετα επιδημιολογικά μέτρα για τις ασθένειες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV μέρος II.

Όταν τα μέτρα που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο κρίνονται ακατάλληλα για την επιδημιολογική κατάσταση ή η ασθένεια φαίνεται να εξαπλώνεται παρά τα μέτρα που λαμβάνονται, καθορίζονται πρόσθετα μέτρα σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 62 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ.

- **Άρθρο 41 (Άρθρο 43 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)**

Διατάξεις για τον περιορισμό του αντίκτυπου των ασθενειών που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV μέρος II:

§1. Όταν μια ασθένεια που δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV μέρος II αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την υγειονομική κατάσταση των ζώων υδατοκαλλιέργειας ή των άγριων υδρόβιων ζώων στη χώρα, με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την πρόληψη της εισόδου ή για την καταπολέμηση αυτής της ασθένειας. Τα μέτρα αυτά δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα όρια του σκοπίμου και αναγκαίου για την πρόληψη της εισόδου ή για την καταπολέμηση της ασθένειας.

§2. Η αρμόδια κεντρική Διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κοινοποιεί στην Επιτροπή της Ε.Ε τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα οποία ενδέχεται να

επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και απαιτείται η έγκρισή τους σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 62 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ

ΤΜΗΜΑ 1

Προγράμματα επιτήρησης και εξάλειψης

ΤΜΗΜΑ 2

Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για πρωτοεμφανιζόμενες και εξωτικές ασθένειες

ΤΜΗΜΑ 3

Εμβολιασμός

- Άρθρο 46 (Άρθρο 48 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου)

Εμβολιασμός:

§1. Απαγορεύεται ο εμβολιασμός κατά των εξωτικών ασθενειών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV μέρος II, εκτός εάν ο εμβολιασμός αυτός εγκριθεί σύμφωνα με τα άρθρα 39, 40 και 45 του παρόντος διατάγματος.

§2. Απαγορεύεται ο εμβολιασμός κατά των μη εξωτικών ασθενειών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV μέρος II σε οποιαδήποτε τμήματα του εδάφους της χώρας τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως απαλλαγμένα από τις εν λόγω ασθένειες σύμφωνα με τα άρθρα 47 ή 48, ή καλύπτονται από προγράμματα επίβλεψης και εξάλειψης, εγκεκριμένα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42.

§3. Επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται μόνο εμβόλια εγκεκριμένα σύμφωνα με την υπ' αρ. 282371/2006 (Β' 731) απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας προς την αντίστοιχη κοινοτική στον τομέα της παραγωγής και της κυκλοφορίας των κτηνιατρικών φαρμάκων, σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 2001/82/ΕΚ και 2004/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί κοινοτικού κώδικα για τα κτηνιατρικά φάρμακα» και τον κανονισμό (ΕΚ) υπ' αρ. 726/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 (ΕΕ υπ' αρ. L 136 της 30.4.2004 σελ. 1), για τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης άδειας και εποπτείας όσον αφορά τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη και για κτηνιατρική χρήση και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων».

- Με τον **N. 3877/2010 (ΦΕΚ 160/A/20-9-2010)** καθορίζονται παθήσεις και ασθένειες που καλύπτονται από την ασφάλιση του ΕΛΓΑ (Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων), τα ανώτατα όρια των αποζημιώσεων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που αφορά στην καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών, στους όρους και στις διαδικασίες καταβολής αποζημιώσεων.
- **N. 4282/2014 (ΦΕΚ 182/A/29-8-2014)** "Ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών και άλλες διατάξεις", σύμφωνα με τον οποίο, στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών εφαρμόζεται εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης, το οποίο αναφέρεται στο εξής ως Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΕΠΑΥ). Το ΕΠΑΥ στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), περιλαμβάνει τους εθνικούς στόχους ανάπτυξης, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού. Επίσης, στο Υπουργείο Αγροτικής

Ανάπτυξης και Τροφίμων, συνιστάται Εθνικό Συμβούλιο Υδατοκαλλιεργειών (ΕΣΥΔ), το οποίο γνωμοδοτεί στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για θέματα πολιτικής στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών.

Η παραγωγή και η διάθεση στην αγορά ζώων υδατοκαλλιέργειας από κάθε επιχείρηση παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας η οποία δεν διαθέτει κτηνιατρική άδεια απαγορεύεται, ενώ οι επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και οι εγκεκριμένες εγκαταστάσεις μεταποίησης υποχρεούνται να εφαρμόζουν ορθές υγιεινές πρακτικές, σύμφωνες με τους κανόνες των άρθρων 7, 8 ή 9 του κανονισμού (ΕΚ) 852/2004 κατάλληλες για τη σχετική δραστηριότητα, με σκοπό την πρόληψη της εισαγωγής και της διάδοσης ασθενειών.

Σε όλες τις εκμεταλλεύσεις και τις περιοχές καλλιέργειας, εφαρμόζεται υποχρεωτικά ένα σύστημα εποπτείας της υγείας ζώων, κατάλληλο για τον αντίστοιχο τύπο παραγωγής.

Το σύστημα εποπτείας αυτό της υγείας ζώων περιλαμβάνει:

α) την παθητική επιτήρηση, από κάθε πρόσωπο που έχει επαγγελματική σχέση με υδρόβια ζώα, το οποίο υποχρεούται να κοινοποιεί άμεσα την τυχόν αυξημένη θνησιμότητα ή την εμφάνιση ή την υπόνοια συγκεκριμένων ασθενειών των ζώων αυτών.

β) την ενεργητική ή/και τη στοχευμένη επιτήρηση από μέρους των κτηνιατρικών αρχών, σε συνεργασία με συναρμόδιες αρχές.

Επίσης, **απαγορεύεται**:

- η χορήγηση σε ζώα εκμετάλλευσης και σε ζώα υδατοκαλλιέργειας, καθ' οιονδήποτε τρόπο, ουσιών με θυρεοστατική, οιστρογόνο ή γεσταγόνο δράση, καθώς και β-ανταγωνιστών
- η εμπορία, με σκοπό την ανθρώπινη κατανάλωση, ζώων υδατοκαλλιέργειας στα οποία έχουν χορηγηθεί ακατάλληλες ουσίες, καθώς και μεταποιημένων προϊόντων προερχόμενων από τα ζώα αυτά.

3.2. Νομοθεσία για υγεία και ευζωία ιχθύων

3.2.1. Ευρωπαϊκή Ένωση

- **Οδηγία (89/662/ΕΟΚ)** του Συμβουλίου, στις **11-12-1989**, σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (**89/662/ΕΟΚ**). Μεταξύ άλλων, η παρούσα οδηγία εκδόθηκε εκτιμώντας ότι είναι σκόπιμο να προβλεφθεί η συνέχεια που πρέπει να δοθεί στον κτηνιατρικό έλεγχο και να αποτρέψει κάθε κίνδυνο σε περίπτωση που διαπιστωθεί η ύπαρξη επιζωοτικής ασθένειας, άλλης νέας σοβαρής και μεταδοτικής ασθένειας ή οποιασδήποτε άλλης ασθένειας η οποία αντιπροσωπεύει κίνδυνο για τα ζώα ή για την ανθρώπινη υγεία.
- **Οδηγία 90/425/ΕΟΚ** του Συμβουλίου, στις **26-06-1990**, που θεσπίζει κανόνες, σχετικά με τους κτηνιατρικούς και ζωοτεχνικούς ελέγχους που πρέπει να

εφαρμόζονται σε ζώντα ζώα και ορισμένα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο εμπορίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Καταργεί τους κτηνιατρικούς (και ζωοτεχνικούς) ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ, αντικαθιστώντας τους με ελέγχους που πραγματοποιούνται στον τόπο καταγωγής, κατά τη διαμετακόμιση και στον τόπο προορισμού.

Στο σημείο αυτό, θεωρείται σκόπιμο να αναφερθούν οι μεταγενέστεροι κανονισμοί που τροποποιούν την οδηγία 90/425/ΕΟΚ που είναι οι εξής :

- Ο **κανονισμός (ΕΕ) 2016/1012** αλλάζει τον τίτλο της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ και αφαιρεί τις αναφορές στους ζωοτεχνικούς ελέγχους. Τέθηκε σε ισχύ από την 1η Νοεμβρίου 2018 και
- Ο **κανονισμός (ΕΕ) 2017/625** καταργεί την οδηγία 90/425/ΕΟΚ, τίθεται σε ισχύ από την 14η Δεκεμβρίου 2019 και αναφέρεται σε ζώντα ζώα, αυγά για επώαση, αναπαραγωγικό υλικό, προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Η **οδηγία 90/425/ΕΟΚ** και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις της [**κανονισμός (ΕΕ) 2016/1012** και **κανονισμός (ΕΕ) 2017/625**] εξετάζουν τους κτηνιατρικούς και ζωοτεχνικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο εμπόριο εντός της ΕΕ σε ζώντα ζώα και προϊόντα (αυγά για επώαση, αναπαραγωγικό υλικό, προϊόντα ζωικής προέλευσης) που καλύπτονται από τη νομοθεσία της ΕΕ.

Έλεγχος καταγωγής : Στη χώρα καταγωγής της ΕΕ, η αρμόδια αρχή πρέπει να διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, ότι τα ζώα και τα προϊόντα που προορίζονται για το εμπόριο πρέπει να :

- ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των σχετικών οδηγιών που αναφέρονται στο παράρτημα Α της οδηγίας (για τα ζώα και τα προϊόντα του παραρτήματος Α, ήτοι **οδηγία 88/407/ΕΟΚ**) και συμμορφώνονται με τα πρότυπα υγειονομικού ελέγχου της χώρας προορισμού της ΕΕ
- προέρχονται από εκμεταλλεύσεις, κέντρα ή οργανισμούς που υπόκεινται σε τακτικούς επίσημους κτηνιατρικούς ελέγχους
- αναγνωρίζονται και καταγράφονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του δικαίου της ΕΕ
- συνοδεύονται από πιστοποιητικά υγειονομικού ελέγχου και άλλα απαιτούμενα έγγραφα κατά τη μεταφορά·
- μην προέρχονται από εκμεταλλεύσεις ή περιοχές που υπόκεινται σε περιορισμούς οι οποίοι εφαρμόζονται για αυτά τα ζώα ή τα προϊόντα λόγω της υποψίας ή της ύπαρξης ορισμένων ασθενειών·
- προέρχονται από χώρα ή περιοχή που προσφέρει επαρκείς υγειονομικές εγγυήσεις σε σχέση με τις απαιτήσεις της χώρας προορισμού·
- μεταφέρονται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες υγιεινής.

Επιπροσθέτως, στην ΕΕ, η αρμόδια αρχή πρέπει να διενεργεί ελέγχους στις εκμεταλλεύσεις, τις αγορές ή τα κέντρα συγκέντρωσης, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ζώντα ζώα και τα προϊόντα πληρούν τα πρότυπα της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την αναγνώριση. Οι προμηθευτές ζώων ή προϊόντων ή οι αποστολείς (οι υπεύθυνοι για την

προετοιμασία της μεταφοράς των ζώων και των προϊόντων) που δεν συμμορφώνονται με τους παρόντες κανόνες αντιμετωπίζουν κυρώσεις.

Έλεγχος κατά την άφιξη στον προορισμό :

- Οι αρμόδιες αρχές ενδέχεται να διενεργήσουν δειγματοληπτικούς κτηνιατρικούς ελέγχους άνευ διακρίσεων στους τόπους προορισμού. Ο σκοπός αυτών των ελέγχων είναι να διασφαλιστεί ότι τα ζώα και τα προϊόντα που προορίζονται για το εμπόριο ανταποκρίνονται από τον τόπο καταγωγής στις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται (βλέπε ανωτέρω). Εάν υπάρχει υποψία παράβασης, ενδέχεται να διενεργηθούν έλεγχοι κατά τη μεταφορά.
- Οι παραλήπτες των ζώων και των προϊόντων που αποστέλλονται από άλλη χώρα της ΕΕ είναι υπεύθυνοι για αυτά τα ζώα και προϊόντα κατά την άφιξή τους στον προορισμό και αργότερα, μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, τα ζώα που προορίζονται για τις αγορές. Οι παραλήπτες μπορεί να κληθούν να αναφέρουν εκ των προτέρων στην αρμόδια αρχή της χώρας προορισμού της ΕΕ την άφιξη ζώων ή προϊόντων από άλλη χώρα της ΕΕ.
- Όταν απαιτείται από την ΕΕ ή σε τομείς που δεν είναι ακόμη εναρμονισμένοι, οι εθνικοί κανόνες που συμμορφώνονται με τις διατάξεις της Συνθήκης της ΕΕ απαιτούν την απομόνωση των ζώντων ζώων, η οποία συνήθως πραγματοποιείται στην εκμετάλλευση προορισμού.
- **Οδηγία 93/119/ΕΚ** του Συμβουλίου, στις **22-12-1993**, για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή/και τη θανάτωσή τους
Η παρούσα οδηγία εκδόθηκε λαμβάνοντας υπόψη, ότι κατά τη σφαγή ή τη θανάτωση του ζώου πρέπει να αποφεύγεται η πρόκληση περιττού πόνου ή ταλαιπωρίας.
- **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1255/97** του Συμβουλίου, στις **25-06-1997**, για τα κοινοτικά κριτήρια που απαιτούνται για τα σημεία στάσης και για την τροποποίηση του σχεδίου δρομολογίου που αναφέρονται στο παράρτημα της **οδηγίας 91/628/ΕΟΚ**

Τα σημεία ελέγχου πρέπει να καλύπτουν τα εξής :

- να ευρίσκονται σε ζώνη για την οποία δεν ισχύουν περιοριστικά μέτρα για την υγεία των ζώων·
- να είναι υπό τη δικαιοδοσία επίσημου κτηνιάτρου·
- να επιθεωρούνται τακτικά, τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο·
- να τηρούν όλες τις σχετικές διατάξεις της ΕΕ για την υγεία των ζώων·
- να συμμορφώνονται με όλα τα λεπτομερή υγειονομικά μέτρα και μέτρα υγιεινής, πρότυπα οικοδόμησης και κανόνες λειτουργίας. Τα μέτρα αυτά καλύπτουν τη στρωμή, τη φόρτωση και εκφόρτωση εξοπλισμού και την κτηνιατρική αγωγή των ζώων κατά τη διαμονή τους.
- ώα από διαφορετικές αποστολές μπορούν να ευρίσκονται στα σημεία ελέγχου ταυτόχρονα μόνο εάν έχουν τον ίδιο πιστοποιημένο υγειονομικό χαρακτηρισμό.

- Η σχετική εθνική αρχή εγκρίνει καθώς και χορηγεί αριθμό σε κάθε σημείο ελέγχου. Η έγκριση μπορεί να περιορίζεται σε ορισμένα είδη ή κατηγορίες ζώων και τον υγειονομικό χαρακτηρισμό τους.

Οι ιδιοκτήτες των σημείων ελέγχων πρέπει:

- να δέχονται μόνον ζώα πιστοποιημένα και αναγνωρισμένα σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ·
- να μεριμνούν για την απαιτούμενη φροντίδα, σίτιση και πότισμα των ζώων·
- να προσφεύγουν στις υπηρεσίες κτηνίατρου εάν αυτό απαιτείται για την αγωγή ή την αναστολή ενός ζώου·
- να χρησιμοποιούν προσωπικό το οποίο διαθέτει την κατάλληλη κατάρτιση και τις κατάλληλες επαγγελματικές ικανότητες
- να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές εντός μίας εργάσιμης ημέρας για την αναχώρηση αποστολής·
- να θέτουν υπόψη της αρμόδιας αρχής τυχόν παρατυπίες, το ταχύτερο δυνατόν.
- ✓ Μια χώρα της ΕΕ οφείλει να ανακαλεί τη χρήση σημείου ελέγχου, εάν τελούνται σοβαρές παραβιάσεις των κανόνων υγείας ή καλής διαβίωσης των ζώων. Ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις άλλες χώρες της ΕΕ.
- ✓ Πριν αναχωρήσουν ζώα από σημείο ελέγχου, επίσημος κτηνίατρος πρέπει να επαληθεύει ότι είναι σε θέση να συνεχίσουν το ταξίδι τους.
- **Κανονισμός (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 882/2004** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **29-04-2004**, για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων.

Εκτιμώντας, μεταξύ άλλων, ότι η υγεία και η καλή διαβίωση των ζώων είναι σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων, στην πρόληψη της διάδοσης ζωικών νόσων και στη μη βίαιη μεταχείριση των ζώων, οι κανόνες που διέπουν τα ζητήματα αυτά θεσπίζονται με διάφορες πράξεις, οι οποίες ορίζουν τις υποχρεώσεις των φυσικών και νομικών προσώπων όσον αφορά στην υγεία και στην καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και στα καθήκοντα των αρμόδιων αρχών.

- **Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 1/2005** του Συμβουλίου, στις **22-12-2004**, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες, καθώς και για την τροποποίηση των **οδηγιών 64/432/ΕΟΚ** και **93/119/ΕΚ** και του κανονισμού **(ΕΚ) αρ. 1255/97**

Ο κανονισμός αυτός ρυθμίζει τη μεταφορά ζώντων ζώων ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και προβλέπει ελέγχους για ζώα που εισέρχονται στην ΕΕ ή εξέρχονται από αυτήν. Οι λεπτομερείς κανόνες έχουν στόχο να προλαμβάνονται οι τραυματισμοί ή η αδικαιολόγητη ταλαιπωρία των ζώων.

Ο κανονισμός καθορίζει τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για τη μεταφορά προκειμένου να ελαχιστοποιείται η διάρκεια του ταξιδιού και να καλύπτονται οι ανάγκες των ζώων.

- Τα ζώα πρέπει να είναι ικανά να πραγματοποιήσουν το ταξίδι.
- Το μεταφορικό μέσο και η υποδομή για τη φόρτωση και την εκφόρτωση πρέπει να έχουν σχεδιαστεί, κατασκευαστεί, συντηρηθεί και να λειτουργούν κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται οι τραυματισμοί και η ταλαιπωρία των ζώων και να εξασφαλίζεται η ασφάλειά τους.
- Το προσωπικό που χειρίζεται τα ζώα πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο και να μην χρησιμοποιεί οποιαδήποτε μορφή βίας.
- Η μεταφορά στον τόπο προορισμού πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς καθυστέρηση και να ελέγχεται τακτικά η καλή διαβίωση των ζώων κατά τη διάρκειά της.
- Πρέπει να υπάρχει επαρκές εμβαδόν δαπέδου και ύψος για τα ζώα.
- Πρέπει να παρέχονται νερό, τροφή και περίοδοι ανάπαυσης όταν είναι απαραίτητο.

Οι μεταφορείς πρέπει:

- να κατέχουν άδεια από την αρμόδια εθνική αρχή για όλα τα ταξίδια άνω των 65 km
- να προσκομίζουν έγγραφα με λεπτομέρειες, όπως η καταγωγή και ο ιδιοκτήτης των ζώων, ο τόπος προορισμού τους και η προσδοκώμενη διάρκεια του ταξιδιού.
- να μεριμνούν ώστε ένας συνοδός να συνοδεύει τα ζώα, εκτός εάν υπάρχουν εμπορευματοκιβώτια με επαρκή τροφή και νερό.

Οι εθνικές αρχές πρέπει να επιθεωρούν και να εγκρίνουν τα οχήματα και τα πλοία που χρησιμοποιούνται για την οδική και θαλάσσια μεταφορά μεγάλης διάρκειας ζώων προτού να μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Οι φύλακες των ζώων και οι υπεύθυνοι εκμετάλλευσης των κέντρων συγκέντρωσης (εκμεταλλεύσεις, κέντρα συλλογής και αγορές) πρέπει να μεριμνούν για την τήρηση των κανόνων και των προτύπων καλής μεταχείρισης στα διάφορα σημεία αναχώρησης, μεταφοράς ή προορισμού.

Οι εθνικές αρχές πρέπει να απαιτούν από τους μεταφορείς τα ακόλουθα:

- να είναι εγκατεστημένοι σε χώρα της ΕΕ.
- να αποδεικνύουν ότι διαθέτουν επαρκές και κατάλληλο προσωπικό, εξοπλισμό και λειτουργικές διαδικασίες.
- να μην έχουν υποπέσει σε σοβαρές παραβάσεις της κοινοτικής ή εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τα τρία προηγούμενα έτη.

Για ταξίδια μεγάλης διάρκειας μεταξύ των χωρών της ΕΕ και προς προορισμούς εκτός της ΕΕ προβλέπονται τα εξής :

- οι μεταφορείς πρέπει να διαθέτουν την απαραίτητη άδεια, έγγραφα, σύστημα δορυφορικής πλοήγησης και σχέδια έκτακτης ανάγκης για έκτακτα περιστατικά.
- οι εθνικές αρχές πρέπει να διενεργούν ελέγχους στο σημείο αναχώρησης και τυχαία μετέπειτα.

Σε περίπτωση έκτακτου περιστατικού ή μη εφαρμογής των κανόνων καλής διαβίωσης, οι εθνικές αρχές μπορούν να επιμείνουν ο μεταφορέας:

- να αλλάξει οδηγό ή συνοδό·
- να κάνει μια προσωρινή επισκευή στο μεταφορικό μέσο·
- να μεταφέρει την παρτίδα σε άλλο όχημα·
- να επιστρέψει τα ζώα στο σημείο αναχώρησής τους·
- να εκφορτώσει τα ζώα και να τα σταβλίσει σε κατάλληλο προσωρινό χώρο.
- **Οδηγία 2006/88/ΕΚ**, στις **24-10-2006**, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας.
- Η υπ' αρ. **2008/896/ΕΚ Απόφαση** της Επιτροπής της Ε.Ε, «σχετικά με κατευθυντήριες γραμμές για τους σκοπούς των συστημάτων επιτήρησης της υγείας των ζώων βάσει κινδύνων, τα οποία προβλέπονται στην **οδηγία 2006/88/ΕΚ** του Συμβουλίου»(Ε.Ε αριθ. L 322/2008).
- **Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 1099/2009** του Συμβουλίου, στις **24-09-2009**, για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους.

Η **οδηγία 93/119/ΕΚ** του Συμβουλίου, στις **22-12-1993**, για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή/και τη θανάτωσή τους, θεσπίζει κοινούς στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή τη θανάτωσή τους στην Κοινότητα. Η οδηγία αυτή δεν έχει τροποποιηθεί ουσιαστικά μετά την έκδοσή της.

Η θανάτωση μπορεί να προκαλέσει πόνο, αγωνία, φόβο και άλλου είδους ταλαιπωρία στα ζώα ακόμη και υπό τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές συνθήκες. Ορισμένες από τις εργασίες που αφορούν τη θανάτωση ενδέχεται να προκαλούν άγχος στο ζώο, κάθε δε τεχνική αναισθητοποίησης παρουσιάζει μειονεκτήματα. Οι υπεύθυνοι επιχείρησης ή οποιοδήποτε άτομο συμμετέχει στη θανάτωση ζώων θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να αποτρέπουν τον πόνο, και να περιορίζουν την αγωνία και την ταλαιπωρία των ζώων κατά τη σφαγή ή τη θανάτωση, λαμβάνοντας υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές του τομέα και τις μεθόδους που επιτρέπονται από τον παρόντα κανονισμό. Επομένως, ο πόνος, η αγωνία και η ταλαιπωρία των ζώων θα πρέπει να θεωρούνται ως δυνάμενα να αποφευχθούν όταν οι υπεύθυνοι επιχείρησης ή οποιοδήποτε άτομο συμμετέχει στη θανάτωση ζώων παραβιάζουν κάποια από τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού ή χρησιμοποιούν επιτρεπόμενες μεν πρακτικές οι οποίες όμως δεν συνάδουν πλέον με τις πιο πρόσφατες εξελίξεις της τεχνολογίας του κλάδου, προκαλώντας εξ αμελείας ή εκ προθέσεως, πόνο, αγωνία ή ταλαιπωρία στα ζώα.

- **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 652/2014** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **15-05-2014**, για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με τη διαχείριση των δαπανών που αφορούν, αφενός, τη διατροφική αλυσίδα, την υγεία των ζώων και την καλή μεταχείριση των ζώων και, αφετέρου, την υγεία των φυτών και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, για την τροποποίηση των **οδηγιών** του Συμβουλίου **98/56/ΕΚ**, **2000/29/ΕΚ** και **2008/90/ΕΚ**, των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου **(ΕΚ) αρ. 178/2002**, **(ΕΚ) αρ. 882/2004** και **(ΕΚ) αρ. 396/2005**, της **οδηγίας 2009/128/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού **(ΕΚ) αρ. 1107/2009** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των αποφάσεων **66/399/ΕΟΚ**, **76/894/ΕΟΚ**

και **2009/470/EK** του Συμβουλίου. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διατάξεις για τη διαχείριση των δαπανών που γίνονται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς οι οποίοι καλύπτονται από τους κανόνες της Ένωσης. Οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν :

- κανόνες που αφορούν τον καθορισμό απαιτήσεων για την υγεία των ζώων
- κανόνες που αφορούν τον καθορισμό απαιτήσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων

- **Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **09-03-2016**, σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων»). Ο συγκεκριμένος κανονισμός καθορίζει, μεταξύ άλλων, απαιτήσεις για την καταπολέμηση και εξάλειψη νόσων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων έκτακτης ανάγκης όπως απαγορεύσεις της διακίνησης των ζώων, της θανάτωσης και του εμβολιασμού. Εκδόθηκε εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο αντίκτυπος των μεταδοτικών νόσων των ζώων και των μέτρων που είναι αναγκαία για τον έλεγχο των νόσων αυτών μπορεί να είναι καταστροφικός για μεμονωμένα ζώα, ζωικούς πληθυσμούς, κατόχους ζώων και την οικονομία.
- (2) Όπως έχει αποδειχθεί από την πρόσφατη εμπειρία, οι μεταδοτικές νόσοι των ζώων μπορούν επίσης να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη δημόσια υγεία και στην ασφάλεια των τροφίμων.
- (3) Επιπλέον, μπορούν να παρατηρηθούν δυσμενείς αλληλεπιδράσεις όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, την κλιματική αλλαγή και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές. Η κλιματική αλλαγή μπορεί να επηρεάσει την εμφάνιση νέων νόσων, τον επιπολασμό των υφιστάμενων νόσων και τη γεωγραφική κατανομή των νοσογόνων παραγόντων και των διαβιβαστών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσβάλλουν την άγρια πανίδα και χλωρίδα.
- (4) Προκειμένου να εξασφαλιστούν υψηλά πρότυπα δημόσιας υγείας και υγείας των ζώων στην Ένωση, η ορθολογική ανάπτυξη των τομέων της γεωργίας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και η αύξηση της παραγωγικότητας, θα πρέπει να καθοριστούν κανόνες για την υγεία των ζώων σε ενωσιακό επίπεδο. Οι εν λόγω κανόνες είναι απαραίτητοι προκειμένου, μεταξύ άλλων, να συμβάλουν στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και στην αποφυγή της εξάπλωσης λοιμωδών νόσων. Επίσης οι εν λόγω κανόνες θα πρέπει να εξασφαλίζουν, όσο το δυνατόν περισσότερο, τη διατήρηση του υπάρχοντος καθεστώτος για την υγεία των ζώων εντός της Ένωσης και την επακόλουθη βελτίωση του εν λόγω καθεστώτος.
- (5) Η ισχύουσα νομοθεσία της Ένωσης για την υγεία των ζώων αποτελείται από μια σειρά συνδεδεμένων και αλληλοσχετιζόμενων βασικών πράξεων οι οποίες θεσπίζουν κανόνες για την υγεία των ζώων που ισχύουν για το ενδοενωσιακό εμπόριο, την είσοδο ζώων και προϊόντων στην Ένωση, την εκρίζωση νόσων, τους κτηνιατρικούς ελέγχους, την κοινοποίηση των νόσων και τη χρηματοδοτική στήριξη σε σχέση με διάφορα είδη ζώων· λείπει όμως ένα γενικό νομικό πλαίσιο το οποίο να καθορίζει εναρμονισμένες αρχές σε όλη

την έκταση του τομέα.

- **Κανονισμός (ΕΕ) 2017/625** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις **15-03-2017**, για τους επίσημους ελέγχους και τις άλλες επίσημες δραστηριότητες που διενεργούνται με σκοπό την εξασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές και των κανόνων για την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων, την υγεία των φυτών και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, για την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου **(ΕΚ) αριθ. 999/2001, (ΕΚ) αριθ. 396/2005, (ΕΚ) αρ. 1069/2009, (ΕΚ) αρ. 1107/2009, (ΕΕ) αρ. 1151/2012, (ΕΕ) αρ. 652/2014, (ΕΕ) 2016/429 και (ΕΕ) 2016/2031**, των κανονισμών του Συμβουλίου **(ΕΚ) αρ. 1/2005 και (ΕΚ) αρ. 1099/2009** και των οδηγιών του Συμβουλίου **98/58/ΕΚ, 1999/74/ΕΚ, 2007/43/ΕΚ, 2008/119/ΕΚ και 2008/120/ΕΚ** και για την κατάργηση των **κανονισμών** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου **(ΕΚ) αρ. 854/2004 και (ΕΚ) αρ. 882/2004**, των οδηγιών του Συμβουλίου **89/608/ΕΟΚ, 89/662/ΕΟΚ, 90/425/ΕΟΚ, 91/496/ΕΟΚ, 96/23/ΕΚ, 96/93/ΕΚ και 97/78/ΕΚ** και της **απόφασης 92/438/ΕΟΚ** του Συμβουλίου (κανονισμός για τους επίσημους ελέγχους).

3.2.2. Ελλάδα

- **Π.Δ. 28/2009** «Απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου και 2008/53/ΕΚ της Επιτροπής της Ε.Ε. » (Α' 46) και ειδικότερα του άρθρου 7, της παρ. 4 του άρθρου 10 και της παρ. 1 του άρθρου 52 αυτού.
- **Υ.Α. (Υπουργική Απόφαση) 46/20124230/7-12-2012 (ΑΔΑ:ΒΕΦΙΒ-ΥΓ6)**: Εφαρμογή συστήματος εποπτείας της υγείας ζώων και ελέγχων στις εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας, στις περιοχές καλλιέργειας μαλακίων και στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις επεξεργασίας (μεταποίησης)

3.3. Νομοθεσία για βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια

3.3.1. Γενικά

Η βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια εντάσσεται στο πλαίσιο της αειφόρου διαχείρισης της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας που στοχεύει σε ένα σύστημα βιώσιμης διαχείρισης, με σεβασμό στο περιβάλλον και στα οικοσυστήματα, με σκοπό την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων, για κάλυψη διατροφικών αναγκών.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, στο πλαίσιο της ιχθυοκαλλιέργειας, όλη η παραγωγική διαδικασία πρέπει να διέπεται από σαφείς κανόνες ελέγχου ανά τακτά χρονικά διαστήματα και συγκεκριμένα κριτήρια, ως προς τις συνθήκες καλής μεταχείρισης και καλής διαβίωσης των εκτρεφόμενων ψαριών (π.χ. κατάλληλη

ιχθυοπυκνότητα, φυσική αναπαραγωγή, κατάλληλη διατροφή με ενδεδειγμένη παρασκευή και ελεγχόμενη προέλευση σιτηρεσιών, ορθή διαχείριση της υγείας των ψαριών, βασισμένη καταρχήν στην πρόληψη των ασθενειών, διατήρηση και βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος, υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων, ειδικά του νερού και του αέρα, ανακύκλωση των αποβλήτων κ.λπ.).

Η βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια αποτελεί κατηγορία της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας, η οποία, νομοθετικά, έχει τις ρίζες της στα περί βιολογικής γεωργίας και βιολογικών ειδών διατροφής. Για το λόγο αυτό, αναφέρονται παρακάτω και προηγούμενοι, της σαφούς αναφοράς στις βιολογικές υδατοκαλλιέργειες, θεσπισμένοι κανονισμοί που αφορούν σε βιολογικά τρόφιμα, καθώς και άλλοι που άπτονται των ιχθυοκαλλιεργειών (π.χ. για τη διαχείριση υδάτων και θαλάσσιου περιβάλλοντος).

3.3.2. Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρώπη, στα μέσα της δεκαετίας του '80, παρατηρείται μία συνεχώς αυξανόμενη τάση παραγωγής βιολογικών τροφίμων. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεώρησε απαραίτητη τη θέσπιση κανόνων και την ύπαρξη μηχανισμών ελέγχου για προστασία του καταναλωτή και ζητώντας την αρωγή της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κινημάτων Βιολογικής Γεωργίας IFOAM (International Federation of Organic Agricultural Movements), στις 24-06-1991, εξέδωσε τον πρώτο Κανονισμό για βιολογικό τρόπο παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής, **(EOK) 2092/91** που τέθηκε σε ισχύ στις 01-01-1993. (<https://eur-lex.europa.eu>)

Ο κανονισμός αυτός συμπληρώθηκε και ως προς τα κτηνοτροφικά προϊόντα και στις 19-07-1999, το Συμβούλιο εξέδωσε το νέο συμπληρωματικό-τροποποιητικό, του **(EOK) 2092/91, κανονισμό (EK) 1804/1999**.

Το άρθρο 10 του **κανονισμού (EOK) 2092/91**, θέσπισε τη δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός λογότυπου, σχετικά με τον τρόπο παραγωγής και ένδειξη ελέγχου βιολογικών τροφίμων που αναφέρονται στο Παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού.

Στις **17-12-1999**, η Επιτροπή εξέδωσε τον **Κανονισμό (EK) 331/2000** (με έναρξη ισχύος 60 ημέρες μετά τη δημοσίευσή του), για την τροποποίηση του Παραρτήματος V του κανονισμού **(EOK) 2092/91**. Η χρησιμοποίηση του λογότυπου προϋποθέτει ότι τα προϊόντα που φέρουν τον εν λόγω λογότυπο έχουν υποβληθεί, σε όλα τα στάδια της παραγωγής, της επεξεργασίας και της εμπορίας, στο σύστημα επιθεώρησης, με ευθύνη των κρατών-μελών και ότι αυτό το σύστημα επιθεώρησης εγγυάται τη γνησιότητα των προϊόντων και την τήρηση των προδιαγραφών που αφορούν στη βιολογική μέθοδο παραγωγής.

Στις **07-09-2001**, η Επιτροπή εξέδωσε τον **Κανονισμό (EK) 1788/2001**, για τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν το πιστοποιητικό ελέγχου για εισαγωγές από τρίτες χώρες, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού **(EOK) 2092/91** του Συμβουλίου περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R1788>)

Στις **29-04-2004**, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο εξέδωσαν τον **Κανονισμό (ΕΚ) 882/2004**, για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων.

Αξίζει να αναφερθεί, σχετικά με τη δράση της IFOAM, ότι το Σεπτέμβριο του 2005, στην Αδελαΐδα της Αυστραλίας, κατά τη διάρκεια συνέλευσης της IFOAM, εγκρίθηκαν τα βασικά πρότυπα για τη βιολογική υδατοκαλλιέργεια. (Pagliarino et al., 2012)

Με το πέρασμα των χρόνων, έγινε αντιληπτή η ανάγκη αναθεώρησης του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου, με δύο νομοθετήματα :

- Τον **κανονισμό-πλαίσιο (ΕΚ) 834/2007** και
- **συνοδευτικούς κανόνες εφαρμογής (ΕΚ) 889/2008.**

Μετά από διαβουλεύσεις ετών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις **28-06-2007**, εκδίδει ένα νέο **Κανονισμό (ΕΚ) 834/2007** (δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε. στις 20-7-2007) που αφορούσε στη βιολογική παραγωγή και στην επισήμανση των βιολογικών προϊόντων, αλλά και στην κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2092/91.

Το **Δεκέμβριο 2008**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει τον **Κανονισμό 1254/2008**, για τροποποίηση του **Κανονισμού 889/2008.**

Στις **12-12-2008**, στο πλαίσιο του **Κανονισμού 834/2007**, θεσπίζονται, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κανόνες εφαρμογής για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες με την έκδοση του **Κανονισμού 1235/2008.**

Από το **Νοέμβριο 2007** μέχρι τον **Ιανουάριο 2009**, η Επιτροπή, αφού στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας ανέλαβε τα ηνία η Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας (DE MARE), μετά από οργάνωση συναντήσεων εμπειρογνομόνων, υπέβαλε τέσσερα έγγραφα εργασίας που αφορούσαν στους κανόνες εφαρμογής στην υδατοκαλλιέργεια.

Στις **01-01-2009**, τίθεται σε ισχύ ο **Κανονισμός (ΕΚ) 834/2007** και οι κανόνες εφαρμογής, δηλαδή οι **Κανονισμοί 889/2008** και **1235/2009.**

Ο παλιός **Κανονισμός (ΕΟΚ) 2092/91** επέτρεπε σε μεμονωμένα κράτη ή σε ιδιωτικές επιχειρήσεις να αναπτύσσουν τα δικά τους πρότυπα υδατοκαλλιέργειας, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα, από τη δεκαετία του '90, την εντυπωσιακή άνθιση του κλάδου της βιολογικής καλλιέργειας.

Ο νέος **Κανονισμός (ΕΚ) 834/2007** του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, πέραν της βιολογικής γεωργίας, επεκτείνεται και στη βιολογική υδατοκαλλιέργεια, οπότε η Επιτροπή έπρεπε να προσθέσει κανόνες εφαρμογής για την υδατοκαλλιέργεια στους γενικούς κανόνες εφαρμογής του **Κανονισμού (ΕΚ) 889/2008.**

Στις **05-08-2009**, η Επιτροπή εξέδωσε τον καθοριστικό για τη βιολογική υδατοκαλλιέργεια **Κανονισμό (ΕΚ) 710/2009**, για την τροποποίηση του **Κανονισμού (ΕΚ) 889/2008**, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του **Κανονισμού (ΕΚ) 834/2007** του Συμβουλίου, όσον αφορά στη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για τη βιολογική παραγωγή ζώων υδατοκαλλιέργειας και φυκιών.

Σίγουρα, στη βιολογική καλλιέργεια, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να τηρούνται οι **Οδηγίες** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου **(ΕΚ) 60/2000**, που εκδόθηκε στις **23-10-2000**, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα πολιτικής των υδάτων και **(ΕΚ) 56/2008**, που εκδόθηκε στις **17-06-2008**,

περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) και ειδικά στο πλαίσιο της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, όπου συμπεριλαμβάνεται και η ιχθυοκαλλιέργεια, όπως για παράδειγμα, ως προς την άμεση ή έμμεση εισαγωγή, στο υδάτινο περιβάλλον, ουσιών ή ενέργειας.

Στις **23-07-2014**, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την **Οδηγία 2014/89/ΕΕ**, για τη θέσπιση πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό για την αειφόρο ανάπτυξη και ανάπτυξη των θαλάσσιων περιοχών της Ευρώπης που άπτεται του τομέα της ιχθυοκαλλιέργειας. Η Οδηγία αυτή έπρεπε να γίνει νόμος στις χώρες της Ε.Ε. μέχρι τις 18-9-2016.

3.3.3. Ελλάδα

Στην Ελλάδα, ως μέλος της Ε.Ε., εκτός των προαναφερθέντων κανονισμών, θεσπίστηκαν και τα εξής :

- **ΚΥΑ 245090/2006 (ΦΕΚ 157/Β/10-2-2006)**, για τον καθορισμό συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Καν.(ΕΟΚ)2092/91 του Συμβουλίου «περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής», ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- **Υπ. Αποφ. 95767/2010 (ΦΕΚ 1343/Β/31-8-2010)**, που αφορά σε βασικές και πρόσθετες διατάξεις άσκησης της βιολογικής Υδατοκαλλιέργειας, στα πλαίσια των **Κανονισμών (ΕΚ) 834/2007** του Συμβουλίου και **(ΕΚ) 710/2009** της Επιτροπής.
- **Ν. 4546/2018 (ΦΕΚ 101/Α/12-6-2018)**, που αφορά στην ενσωμάτωση της **Οδηγίας 2014/89/ΕΕ** «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις.

Στην παρούσα χρονική περίοδο, είναι σε εξέλιξη το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020, της Ε.Ε., με προτεραιότητα στην προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας.

3.4. Ψάρια εργαστηρίου

- Στις **24-11-1986**, το Συμβούλιο εξέδωσε την **οδηγία 86/609/ΕΟΚ** με σκοπό την εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν στην προστασία των ζώων, τα οποία χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, εκτιμώντας:
 - ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σε ισχύ εθνικών νομοθεσιών, των σχετικών με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για ορισμένους πειραματικούς σκοπούς, οι οποίες μπορεί να επηρεάζουν τη λειτουργία της κοινής αγοράς

- ότι, προκειμένου να εξαλειφθούν οι διαφορές αυτές, πρέπει να εναρμονιστούν οι νομοθεσίες των κρατών μελών ότι η εναρμόνιση αυτή θα πρέπει να εξασφαλίσει τη μείωση στο ελάχιστο του αριθμού των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειράματα και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, την κατάλληλη μέριμνα για τα ζώα αυτά καθώς και το ότι δεν θα υφίστανται ανώφελα κανένα πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη ή ότι, όπου αυτά είναι αναπόφευκτα, θα περιορίζονται στο ελάχιστο
- ότι θα πρέπει ιδίως να αποφεύγεται η άσκοπη επανάληψη των πειραμάτων. Από τότε που εκδόθηκε η εν λόγω οδηγία, εμφανίστηκαν περαιτέρω διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν εθνικά εκτελεστικά μέτρα, τα οποία εξασφαλίζουν υψηλού επιπέδου προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς-ερευνητικούς σκοπούς, ενώ άλλα εφαρμόζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που προβλέπονται-καθορίζονται στην οδηγία 86/609/ΕΟΚ. Αυτές οι διαφορές ενδέχεται να παρεμποδίσουν το εμπόριο προϊόντων και ουσιών των οποίων η ανάπτυξη περιλαμβάνει πειράματα επί ζώων.
- **Οδηγία 96/23/ΕΚ** του Συμβουλίου, της **29-04-1996**, περί της λήψης μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους και κατάργησης των οδηγιών 85/358/ΕΟΚ και 86/469/ΕΟΚ και των αποφάσεων 89/187/ΕΟΚ και 91/664/ΕΟΚ.
- **97/747/ΕΚ** ' της Επιτροπής, της **27-10-1997**, για τον καθορισμό των επιπέδων και συχνοτήτων δειγματοληψίας που προβλέπονται στην οδηγία 96/23/ΕΚ του Συμβουλίου με σκοπό την ανίχνευση ορισμένων ουσιών και καταλοίπων που απαντώνται σε ορισμένα ζωικά προϊόντα.
- Στις **23-03-1998**, το Συμβούλιο εξέδωσε την **Απόφαση 1999/575/ΕΚ**, για την εκ μέρους της Κοινότητας σύναψη της Ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των σπονδυλωτών ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς. Η Κοινότητα, αφού κατέστη συμβαλλόμενο μέρος αυτής της σύμβασης, αναγνωρίζει τη σημασία της προστασίας και της καλής μεταχείρισης των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς σε διεθνές επίπεδο.
- **2002/657/ΕΚ Απόφαση** της Επιτροπής, της **12-08-2002**, για εφαρμογή της **Οδηγίας 96/23/ΕΚ** του Συμβουλίου σχετικά με την επίδοση των αναλυτικών μεθόδων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του, της **05-12-2002**, για την **οδηγία 86/609/ΕΟΚ**, κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει μια πρόταση αναθεώρησης της εν λόγω οδηγίας με πιο αυστηρά και διαφανή μέτρα στον τομέα των πειραμάτων σε ζώα.
- Στις **15-06-2006**, η τέταρτη πολυμερής διαβούλευση των συμβαλλομένων μερών της Ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των σπονδυλωτών ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς ενέκρινε ένα αναθεωρημένο προσάρτημα Α της εν λόγω σύμβασης, το οποίο ορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την παροχή στέγης και φροντίδα των ζώων που χρησιμοποιούνται σε πειράματα.

- Η σύσταση **2007/526/ΕΚ** της Επιτροπής, της **18-06-2007**, σχετικά με τη χάραξη κατευθύνσεων για την παροχή στέγης και φροντίδας στα ζώα που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς ενσωμάτωσε αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές.
- **Οδηγία 2010/63/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της **22-09-2010**, περί προστασίας των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς.

Η καλή διαβίωση των ζώων συνιστά κοινοτική αξία που κατοχυρώνεται με το άρθρο 13 της οδηγίας, το οποίο αναφέρει τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- χρήση του ελάχιστου δυνατού αριθμού ζώων
- χρήση ζώων που έχουν ικανότητα να βιώνουν τον πόνο, την ταλαιπωρία, την αγωνία ή τη μόνιμη βλάβη στο μικρότερο δυνατό βαθμό
- προκαλούν στον ελάχιστο δυνατό βαθμό πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη και έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να αποφέρουν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Ο θάνατος, ως καταληκτικό σημείο σε μια διαδικασία, αποφεύγεται κατά το δυνατόν και αντικαθίσταται από προηγούμενα και μη βάνουσα καταληκτικά σημεία. Εφόσον ο θάνατος, ως καταληκτικό σημείο, είναι αναπόφευκτος, η διαδικασία σχεδιάζεται έτσι ώστε:

- να προκαλεί τον θάνατο όσο το δυνατόν λιγότερων ζώων και
- να μειώνεται στον ελάχιστο δυνατό βαθμό η διάρκεια και η ένταση της ταλαιπωρίας του ζώου και, στο μέτρο του δυνατού, ο θάνατος να είναι ανώδυνος.

Συγκεκριμένα για τα ψάρια, παρατέθηκαν οι παρακάτω κατευθυντήριες οδηγίες:

- **Παροχή και ποιότητα ύδατος**
Πρέπει να εξασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή επαρκής παροχή ύδατος κατάλληλης ποιότητας. Η ροή του ύδατος σε συστήματα επανακυκλοφορίας νερού ή το φιλτράρισμα εντός δεξαμενών πρέπει να αρκεί και για να εξασφαλίζεται ότι οι παράμετροι ποιότητας του ύδατος διατηρούνται σε αποδεκτά επίπεδα. Το παρεχόμενο νερό πρέπει να φιλτράρεται ή να υφίσταται επεξεργασία για την αφαίρεση ουσιών επιβλαβών για τα ψάρια, όπου απαιτείται. Οι παράμετροι ποιότητας του ύδατος πρέπει να παραμένουν πάντα στο αποδεκτό επίπεδο τιμών που συντηρεί την κανονική δραστηριότητα και φυσιολογία για το δεδομένο είδος και στάδιο ανάπτυξης. Η ροή του ύδατος πρέπει να είναι κατάλληλη για να μπορούν τα ψάρια να κολυμπούν και να διατηρούν κανονική συμπεριφορά. Πρέπει να παρέχεται στα ψάρια ο κατάλληλος χρόνος εγκλιματισμού και προσαρμογής στις μεταβολές των συνθηκών ποιότητας του νερού.
- **Οξυγόνο, αζωτούχες ενώσεις, pH και αλμυρότητα**
Η συγκέντρωση οξυγόνου θα πρέπει να είναι κατάλληλη για τα συγκεκριμένα είδη και τις συνθήκες διατήρησής τους. Εφόσον είναι απαραίτητο, θα πρέπει να προβλέπεται συμπληρωματικός αερισμός του νερού. Οι συγκεντρώσεις αζωτούχων ενώσεων πρέπει να διατηρούνται σε χαμηλό επίπεδο. Το επίπεδο pH πρέπει να προσαρμόζεται στο εκάστοτε είδος και να διατηρείται κατά το δυνατόν σταθερό. Η αλμυρότητα πρέπει να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του είδους και στο στάδιο της ζωής του ψαριού. Οι μεταβολές της αλμυρότητας

πρέπει να επέρχονται σταδιακά.

- **Θερμοκρασία, φωτισμός, θόρυβος**

Η θερμοκρασία θα πρέπει να διατηρείται εντός του βέλτιστου πεδίου τιμών για το εκάστοτε είδος ψαριών, και να παραμένει κατά το δυνατόν σταθερή. Οι μεταβολές της θερμοκρασίας πρέπει να επέρχονται σταδιακά. Πρέπει να εξασφαλίζεται η δέουσα για τα ψάρια περιοδικότητα του φωτισμού. Τα επίπεδα θορύβου πρέπει να είναι τα κατώτερα δυνατά και, όπου είναι δυνατόν, ο εξοπλισμός που προκαλεί θόρυβο ή δονήσεις, όπως είναι οι ηλεκτρογεννήτριες και τα συστήματα διήθησης, θα πρέπει να διαχωρίζεται από τις δεξαμενές ψαριών.

- **Πυκνότητα εκτροφής και περιβαλλοντική πολυπλοκότητα**

Η πυκνότητα εκτροφής των ψαριών θα βασίζεται στις συνολικές ανάγκες των ψαριών από άποψη περιβαλλοντικών συνθηκών, υγείας και καλής διαβίωσης. Τα ψάρια πρέπει να διαθέτουν επαρκή όγκο ύδατος για να κολυμπούν κανονικά, λαμβάνοντας υπ' όψιν το μέγεθος, την ηλικία, την κατάσταση υγείας και τη μέθοδο ταΐσματος των ψαριών. Στα ψάρια παρέχεται ο κατάλληλος περιβαλλοντικός εμπλουτισμός, όπως κρυσψώνες ή υπόστρωμα όταν υπάρχει ανάγκη, εκτός αν από τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς τους συνάγεται ότι δεν υπάρχει τέτοια ανάγκη.

- **Διατροφή και χειρισμός**

Τα ψάρια πρέπει να ταΐζονται με το ενδεδειγμένο σιτηρέσιο με την κατάλληλη ποσότητα και συχνότητα τροφής. Χρειάζεται ειδική προσοχή όσον αφορά τη διατροφή των προνυμφικών μορφών ψαριών ιδίως στις περιπτώσεις στροφής από σιτηρέσια με ζωντανούς οργανισμούς σε τεχνητά. Ο χειρισμός των ψαριών πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατόν.

- **Μέθοδοι θανάτωσης των ιχθύων**

Κατά τη θανάτωση των ιχθύων θα πρέπει να χρησιμοποιείται είτε υπερβολική δόση αναισθησίας σε συνδυασμό με την ήπια καταστολή του ζώου, ανάλογα με την περίπτωση, είτε ηλεκτρική αναισθητοποίηση, για την οποία απαιτείται ειδικός εξοπλισμός.

Μέθοδοι διαφορετικές από τις μεθόδους του **Πίνακα 3.1** επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται σε αναισθητά ζώα, εφόσον το ζώο δεν ανακτά τις αισθήσεις του πριν από το θάνατο.

Πίνακας 3.1 Μέθοδοι θανάτωσης ζώων

Ζώα — παρατηρήσεις/ μέθοδοι	Ψάρια	Αμφίβια	Ερπετά	Πτηνά	Τρωκτικά	Κουνέλια	Σκύλοι, γάτες, κουνάβια και αλεπούδες	Μεγάλα θηλαστικά	Πρω- τεύοντα πλην ανθρώπου
Υπερβολική δόση ανααισθησίας	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Πιστόλι διατρητικής ράβδου			(2)						
Διοξειδίο του άνθρακα					(3)				
Εξάρθρωση του αυχένα				(4)	(5)	(6)			
Διάσχιση/Πλήγμα στο κρανίο με κρούση				(7)	(8)	(9)	(10)		
Αποκεφαλισμός				(11)	(12)				
Ηλεκτρική ανααιθη- τοποίηση	(13)	(13)		(13)		(13)	(13)	(13)	
Αδρανή αέρια (Αρ, N ₂)								(14)	
Πυροβολισμός που πλήττει τον εγκέ- φαλο με κατάλληλο πυροβόλο όπλο, πιστόλι και πυρομα- χικά			(15)				(16)	(15)	

Η θανάτωση των ζώων ολοκληρώνεται με μία από τις ακόλουθες μεθόδους:

- α) επιβεβαίωση της μόνιμης παύσης της κυκλοφορίας
- β) καταστροφή του εγκεφάλου
- γ) αυχενική εξάρθρωση
- δ) αφαίμαξη ή
- ε) διαπίστωση νεκρικής ακαμψίας

- **Κανονισμός της ΕΕ 2017/625** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της **15-03-2017**, για τους επίσημους ελέγχους και τις άλλες επίσημες δραστηριότητες που διενεργούνται με σκοπό την εξασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές και των κανόνων για την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων, την υγεία των φυτών και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, για την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 999/2001, (ΕΚ) αριθ. 396/2005, (ΕΚ) αριθ. 1069/2009, (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012, (ΕΕ) αριθ. 652/2014, (ΕΕ) 2016/429 και (ΕΕ) 2016/2031, των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 και

των οδηγιών του Συμβουλίου 98/58/ΕΚ, 1999/74/ΕΚ, 2007/43/ΕΚ, 2008/119/ΕΚ και 2008/120/ΕΚ και για την κατάργηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 854/2004 και (ΕΚ) αριθ. 882/2004, των οδηγιών του Συμβουλίου 89/608/ΕΟΚ, 89/662/ΕΟΚ, 90/425/ΕΟΚ, 91/496/ΕΟΚ, 96/23/ΕΚ, 96/93/ΕΚ και 97/78/ΕΚ και της απόφασης 92/438/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

4. ΣΥΝΟΨΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Παρατίθεται μία σειρά πινάκων, οι οποίοι παρουσιάζουν την εξέλιξη της νομοθεσίας στην Ευρώπη και την Ελλάδα.

Πίνακας 4.1 Νομοθεσία για ασθένειες ιχθύων

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΕ)
21-12-1982	Οδηγία 82/894/ΕΟΚ
28-01-1991	Οδηγία 91/67/ΕΟΚ
19-11-1992	Απόφαση 92/532/ΕΟΚ
24-06-1993	Οδηγία 93/53/ΕΟΚ
22-07-1993	Κανονισμός 2309/93/ΕΟΚ
21-12-1994	Απόφαση 94/886/ΕΚ
22-06-1995	Οδηγία 95/22/ΕΚ
05-02-1996	Απόφαση 96/240/ΕΚ
29-11-1996	Απόφαση 96/717/ΕΚ
29-11-1996	Απόφαση 96/721/ΕΚ
24-06-1998	Οδηγία 98/45/ΕΚ
27-07-1999	Απόφαση 1999/567/ΕΚ
22-02-2001	Απόφαση 2001/183/ΕΚ
03-04-2001	Απόφαση 2001/288/ΕΚ
06-11-2001	Οδηγία 2001/82/ΕΚ
19-04-2002	Απόφαση 2002/304/ΕΚ
10-10-2002	Απόφαση 2002/788/ΕΚ
20-12-2002	Κανονισμός (ΕΚ) 2371/2002
13-06-2003	Απόφαση 2003/466/ΕΚ
28-08-2003	Απόφαση 2003/634/ΕΚ
21-11-2003	Απόφαση 2003/858/ΕΚ
31-03-2004	Οδηγία 2004/28/ΕΚ
05-04-2004	Απόφαση 2004/328 / ΕΚ
31-03-2004	Κανονισμός (ΕΚ) 726/2004
29-04-2004	Κανονισμός (ΕΚ) 852/2004
01-03-2005	Απόφαση 2005/176/ΕΚ
04-02-2005	Κανονισμός (ΕΚ) 206/2005
05-12-2005	Κανονισμός (ΕΚ) 2074/2005
24-10-2006	Κανονισμός (ΕΚ) 2006/88/ΕΚ
20-08-2007	Απόφαση 2007/570/ΕΚ
30-07-2008	Απόφαση 2008/650/ΕΚ
24-09-2008	Απόφαση 2008/755/ΕΚ
12-12-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 1251/2008
21-10-2009	Απόφαση 1069/2009/ΕΚ
15-04-2010	Απόφαση 2010/221/ΕΚ
15-04-2010	Κανονισμός (ΕΕ) 346/2010
22-05-2012	Κανονισμός (ΕΕ) 528/2012
13-02-2014	Εκτελεστική οδηγία 2014/22/ΕΕ
16-03-2018	Κανονισμός (ΕΕ) 2018/455

11-12-2018	Κανονισμός 2019/6/ΕΕ
15-3-2019	Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2019/627
05-07-2019	Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/1194
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΛΛΑΔΑ)
16-06-2006	ΚΥΑ 282371/2006(ΦΕΚ731/Β/16-6-2006)
16-03-2009	Π.Δ. 28/2009(ΦΕΚ 46/Α/16.3.2009)
20-09-2010	Ν. 3877/2010(ΦΕΚ160/Α/20-9-2010)
29-08-2014	Ν. 4282/2014 (ΦΕΚ 182/Α/29-8-2014)

Πίνακας 4.2 Νομοθεσία για υγεία και ευζωία ιχθύων

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΕ)
11-12-1989	Οδηγία 89/662/ΕΟΚ
26-06-1990	Οδηγία 90/425/ΕΟΚ
22-12-1993	Οδηγία 93/119/ΕΚ
25-06-1997	Κανονισμός (ΕΚ) 1255/97
29-04-2004	Κανονισμός (ΕΚ) 882/2004
22-12-2004	Κανονισμός (ΕΚ) 1/2005
24-10-2006	Οδηγία 2006/88/ΕΚ
20-11-2008	2008/896/ΕΚ Απόφαση
24-09-2009	Κανονισμός (ΕΚ) 1099/2009
15-05-2014	Κανονισμός (ΕΕ) 652/2014
09-03-2016	Κανονισμός (ΕΕ) 429/2016
08-06-2016	Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1012
15-03-2017	Κανονισμός (ΕΕ) 625/2017
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΛΛΑΔΑ)
16-03-2009	Π.Δ. 28/2009-ΦΕΚ 46/Α/16-3-2009
07-12-2012	Υ.Α. 4620/124230/7-12-2012 (ΑΔΑ: ΒΕΦΙΒ-ΥΓ6)

Πίνακας 4.3 Νομοθεσία για βιολογικά ψάρια

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΕ)
24-06-1991	Κανονισμός (ΕΟΚ) 2092/1991
19-07-1999	Κανονισμός (ΕΚ) 1804/1999
17-12-1999	Κανονισμός (ΕΚ) 331/2000
23-10-2000	Οδηγία (ΕΚ) 60/2000
07-09-2001	Κανονισμός (ΕΚ) 1788/2001
29-04/2004	Κανονισμός (ΕΚ) 882/2004
28-06-2007	Κανονισμός (ΕΚ) 834/2007
17-06-2008	Οδηγία (ΕΚ) 56/2008
05-09-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 889/2008
12-12-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 1235/2008
15-12-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 1254/2008
05-08-2009	Κανονισμός (ΕΚ) 710/2009
23-07-2014	Οδηγία 2014/89/ΕΕ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΛΛΑΔΑ)
10-02-2006	Κ.Υ.Α. 245090/2006 (ΦΕΚ 157/Β/10-2-2006)
31-08-2010	Υ.Α. 95767/2010 (ΦΕΚ 1343/Β/31-8-2010)
12-06-2018	Ν.4546/2018 (ΦΕΚ 101/Α/12-6-2018)

Πίνακας 4.4 Νομοθεσία για ψάρια εργαστηρίου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΕ)
24-06-1991	Κανονισμός (ΕΟΚ) 2092/1991
19-07-1999	Κανονισμός (ΕΚ) 1804/1999
17-12-1999	Κανονισμός (ΕΚ) 331/2000
23-10-2000	Οδηγία (ΕΚ) 60/2000
07-09-2001	Κανονισμός (ΕΚ) 1788/2001
29-04/2004	Κανονισμός (ΕΚ) 882/2004
28-06-2007	Κανονισμός (ΕΚ) 834/2007
17-06-2008	Οδηγία (ΕΚ) 56/2008
05-09-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 889/2008
12-12-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 1235/2008
15-12-2008	Κανονισμός (ΕΚ) 1254/2008
05-08-2009	Κανονισμός (ΕΚ) 710/2009
23-07-2014	Οδηγία 2014/89/ΕΕ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΛΛΑΔΑ)
10-02-2006	Κ.Υ.Α. 245090/2006 (ΦΕΚ 157/Β/10-2-2006)
31-08-2010	Υ.Α. 95767/2010 (ΦΕΚ 1343/Β/31-8-2010)
12-06-2018	Ν.4546/2018 (ΦΕΚ 101/Α/12-6-2018)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η νομοθεσία αλλάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτό πιθανότατα συμβαίνει, γιατί φαίνεται να καταβάλλεται μία προσπάθεια για μεγαλύτερη σαφήνεια στο περιεχόμενο της νομοθεσίας και για να γίνονται αυστηρότεροι οι έλεγχοι, τόσο στους εμπλεκόμενους, όσο και στους αρμόδιους ελεγκτές εφαρμογής της νομοθεσίας. Παρατηρείται, επίσης, καθυστέρηση εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας σε σχέση με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως παρατηρούμε, το νομοθετικό πλαίσιο με βάση τη μέριμνα των ασθενειών των ζώων, απουσίαζε εντελώς έως το 1982, οπότε και εκδόθηκε η πρώτη Οδηγία που κοινοποίησε τις ασθένειες των ζώων και τις οδηγίες που έπρεπε να ακολουθήσει κάθε Κράτος-μέλος, σχετικά με την πληροφόρηση στα άλλα κράτη-μέλη.

Παρόλα αυτά, μεσολάβησε ένα διάστημα περίπου δέκα χρόνων μέχρι να εκδοθεί νέο νομοθετικό πλαίσιο, οπότε και εκδόθηκε η Οδηγία σχετικά με τους όρους των υγειονομικών ελέγχων το 1991, καθώς και η Οδηγία σχετικά με τη δειγματοληψία και τις μεθόδους ανίχνευσης ορισμένων ασθενειών το 1992.

Στη συνέχεια εκδόθηκαν πολλοί Κανονισμοί και Οδηγίες, καθώς και τροποποιήσεις με αποτέλεσμα να επιτευχθεί η όλο και καλύτερη επεξήγησή τους, αλλά και η έμφαση σε ορισμένες ασθένειες όπως η νόσος των ψαριών της ιογενούς αιμορραγικής σηψαιμίας (ΙΑΣ) και της λοιμώδους αιματοποιητικής νέκρωσης (LAN).

Οι τροποποιήσεις και η συνεχής έκδοση νέων Κανόνων και Οδηγιών, πιο στοχευμένων και επεξηγηματικών, είναι βέβαιο πως βοήθησε στην καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών αλλά και στην καλύτερη διαχείρισή τους.

Η ανάγκη για την ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου, σχετικά με τις ασθένειες των ιχθύων, έφερε και την ανάγκη για την ύπαρξη νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της υγείας και ευζωίας των ιχθύων, καθώς η καλύτερη μεταχείριση των ζώων προάγει την υγεία τους και αντιστρόφως, οπότε άρχισαν να γεννιούνται ερωτήματα σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης τους και αν το ψάρι ζει «ευτυχισμένο».

Συγκεκριμένα, το 1989 εκδόθηκε η πρώτη Οδηγία που αφορούσε κτηνιατρικούς ελέγχους και έπειτα εκδόθηκαν πολλές τροποποιήσεις. Επίσης εκδόθηκαν Οδηγίες σχετικά με τους τρόπους θανάτωσης των ιχθύων έτσι ώστε το ζώο να μην νιώθει περιττό πόνο, ταλαιπωρία και να επιτευχθεί το λιγότερο δυνατό στρες.

Καθώς η διατροφή μας σύντομα εμπλουτίστηκε με βιολογικά προϊόντα, ήταν αναμενόμενο να ακολουθήσει και η αντίστοιχη νομοθεσία. Από το 1999 τέθηκε σε ισχύ ο πρώτος Κανονισμός σχετικά με τη σήμανση των βιολογικών προϊόντων στα κτηνοτροφικά προϊόντα, κάνοντας την αρχή με μια σειρά Κανονισμών και Οδηγιών που εξασφάλιζε τη σήμανση αλλά και τη συμμόρφωση των κρατών-μελών.

Τέλος, στις 24 Νοεμβρίου 1986, εκδόθηκε η Οδηγία με σκοπό την εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν στην προστασία των ζώων, τα οποία χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς την οποία ακολούθησε μια σειρά τροποποιήσεων, καθώς εμφανίστηκαν έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών.

Συμπερασματικά, λαμβάνοντας υπόψη την πλήρη απουσία νομοθετικού πλαισίου σχετικά με την υγεία και ευζωία των ιχθύων μέχρι το 1982 και την έντονη δραστηριότητα έκδοσής του στη συνέχεια, μπορούμε να πούμε ότι η πρόοδος, ως προς

τη μέριμνα για την καλή διαβίωση των ζώων εργαστηρίου και γενικά εκτρεφόμενων, είναι σημαντική, αφήνοντας, φυσικά, περιθώριο για βελτίωση.

Η διαχρονική εξέλιξη της νομοθεσίας δείχνει αφενός, ότι το ενδιαφέρον για τα εκτρεφόμενα ψάρια γίνεται ολοένα και μεγαλύτερο, και αφετέρου ότι η διασφάλιση της υγείας-ευζωίας, καθώς και η καταπολέμηση και πρόληψη των ασθενειών, σε όλα τα ζώα, είναι πρωταρχικής σημασίας, με αποκορύφωμα, στις 9 Μαρτίου 2016, την έκδοση του **Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429** (Animal Health Law), του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, δηλαδή νόμο για την υγεία των ζώων, με το οποίο, με γνώμονα την ενιαία στρατηγική ότι «η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία», καταργείται και τροποποιείται ένα τεράστιο μέρος σχετικών Οδηγιών και Κανονισμών που ίσχυαν μέχρι τώρα. Ο Κανονισμός αυτός θα τεθεί σε εφαρμογή στις 21 Απριλίου 2021.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία:

<https://www.fgm.com.gr> ΣΕΘ (Πρόσβαση από: 16-10-2019)

[https://www.fgm.com.gr/uploads/file/FGM_19_GR_WEB_Spreads\(4\).pdf](https://www.fgm.com.gr/uploads/file/FGM_19_GR_WEB_Spreads(4).pdf) Ετήσια Έρευνα ΣΕΘ (Πρόσβαση από: 16-10-2019)

<http://www.e-nomothesia.gr> Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας (Πρόσβαση από: 10-08-2019)

<http://www.minagric.gr/index.php/el/> Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Πρόσβαση από: 24-09-2019)

<http://www.alieia.minagric.gr> Γενική Διεύθυνση Αλιείας ΥΠΑΑΤ (Πρόσβαση από: 27-09-2019)

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/aquaculture-animals> ΥΠΑΑΤ Υδατοκαλλιέργειες (Πρόσβαση από: 24-09-2019)

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικής Ασφάλισης Κύπρου (Πρόσβαση από: 19-11-2019)

<http://www.ypeka.gr> Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Πρόσβαση από: 02-10-2019)

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία:

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> EUR-LEX (Πρόσβαση από: 28-06-2019)

https://ec.europa.eu/info/index_el Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Πρόσβαση από: 06-07-2019)

https://europa.eu/european-union/index_el Ευρωπαϊκή Ένωση (Πρόσβαση από: 08-07-2019)

<https://www.europarl.europa.eu/portal/el> Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 20-07-2019)

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north> Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (EOX), η Ελβετία και ο Βορράς (Πρόσβαση από: 09-08-2019)

https://el.wikipedia.org/wiki/Ευρωπαϊκός_Οικονομικός_Χώρος Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (Πρόσβαση από: 09-08-2019)

<http://www.fao.org/home/en/> Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (Πρόσβαση από: 10-09-2019)

<https://www.ifoam-eu.org/en/node> International Federation of Organic Agriculture Movements (Πρόσβαση από: 29-11-2019)

<https://www.census.gov/library/visualizations/2011/demo/world-population--1950-2050.html> Σχήμα 3.1 (Πρόσβαση από: 16-10-2019)

<https://www.alimentarium.org/en/knowledge/history-aquaculture> The history of aquaculture (Πρόσβαση από: 16-12-2019)

7. ABSTRACT

An important factor for the proper and orderly functioning of aquaculture is the legislative background that regulates it, both at European and State level. Firstly, it should be noted that most of the legislation concerns the treatment of fish diseases. This is because fish in the fish cages, like the wild ones, live and grow in common space (sea, lagoons, rivers, lakes). Thus, the transferring of diseases from the surrounding area within the fish cage is very easy. However, this is why the necessary legislative framework has been created, so that diseases can be tackled and prevented quickly and effectively. A second major section of legislation includes the health and wellbeing of fish. This part includes the prevention, through congestion of the fish cage, security measures taken by the staff, which encounters fish daily, safety measures during the transport of living fish and other measures that reduce the possibility of spreading a disease in a fish cage. In addition, the development of organic fish farming on the part of the European Union is of great importance, due to factors affecting the production of these fish. In recent years, the European market has largely turned to fish, as a nutritional product, even though overfishing has significantly reduced fish stocks. Since, wild fish are confined, the market is more inclined to fish that are being raised in fish cages with dominant tendency to the organic ones. Thus, through changing the nutritional habits of consumers in recent years, their preferences change. They are looking for a product of better quality, which organic fish provide. That is why the legislation on organic fish is particularly stringent. Another basic category, which has been emphasized by the legislative side, is the laboratory fish. These fish are being experimented on in laboratories, which allows the scientific community of ichthyology to conduct experiments and on these experiments to develop and progress the aquaculture industry. But on the part of scientists there should be respect for the fish, which are being experimented on in laboratories, and there the legislation intervenes, creating better living conditions for these fish. Finally, it should be noted that the existing legislation should be renewed at regular intervals, errors should be corrected and be as comprehensible as possible, with the goal of sustainable quality and quantity, of the important for the survival of man branch of aquaculture.

KEY WORDS: FISHERIES LEGISLATION, FISH DISEASES LEGISLATION, FISH HEALTH LEGISLATION, FISH WELLBEING LEGISLATION, ORGANIC FISH LEGISLATION, LABORATORY FISH LEGISLATION